Declaration of Principles Proposed by Political Parties and Civil Society Organizations for Electoral Process

Oct -2012

USAID FROM THE AMERICAN PEOPLE

Democracy International

Contents

Introduction: 5

Chapter One 6

Afghan government announces its willingness to support holding of the upcoming presidential elections 6

1. Set the upcoming presidential election date 6

2. The government's support for electoral reform process 6

3. The government's support for role of civil society and political parties in legislation process (drafting, review and passing) 6

4. Support for role of civic organizations and political parties in drafting process 6

5. Support for role of civil society and political parties in electoral law reviews 7

6. Support for role of civil society and political parties in approving electoral laws 7

Chapter Two 7

7. Support for strengthening capacity of the electoral bodies 7

8. Support for the upcoming international election observation missions 7

Chapter Three 7

Voter registration program 7

9. Public awareness and national observation of voter registration program 8

10. Implementation mechanism of voter registration program 8

11. Computerized ID card distribution program 8

Chapter Four 8

Stabilizing the status of security plan for Presidential Election during the security responsibilities transition process 8

12. Presidential election security plan 8

13. Implementation policy of election security plan 8

Chapter Five 9

Logistical operations for the upcoming election 9

14. Planning and managing logistical operations for the election 9

15. Protecting sensitive materials during logistical operations 9

16. NATO's supportive role in logistical operations for the Presidential Elections of 2014 9

Chapter Six 9

Enact and enforce effective rules to determine the role of government agencies in the upcoming election process 9

17. Develop and implement specific election polices within police institutions (role of police in the upcoming election) 10

18. IDLG Role in the Election 10

19. Ministry of Women's Affairs should develop and implement specific policies to support women's active role in the election 10

20. Role of Ministry of Hajj and Religious Affairs during election campaign 10

21. CSOs' Role in the Upcoming Election 11

22. Free media role in the upcoming election process 11

Chapter Seven 11

Proposed principles for reforming the new electoral law 11

23. Candidates' requirements and qualifications in the upcoming election 11

24. Mechanism for disqualifying candidates.......... 11

25. Vetting candidates required to resign from the government posts 11

Chapter Eight.......... 12

Vetting process of candidates accused of having connection with illegally armed groups.......... 12

26. Committee for Vetting Candidates Accused of Having Connection with Illegally Armed Groups.......... 12

27. Ensure the right to appeal and sufficient time for defense 12

Chapter Nine 12

Changing SNTV 12

28. Political parties' obligations in a party system.......... 13

30. Constituencies for the Elections of Wolesi Jirga 13

Chapter Ten.......... 13

Mechanism for addressing electoral complaints in the upcoming election 13

31. ECC's Impartiality and Professionalism 13

Chapter Eleven 13

Campaign period in the upcoming election 13

32. Equal access to legal public resources and preventing from discrimination and abuse of these resources during campaign 14

33. State media role during election campaign period 14

34. Mechanism for monitoring media during the upcoming election process 14

Chapter Twelve 14

Control system for candidates' finances during election campaign 14

35. Limitation on expenses of candidates and political parties during campaign 14

36. Limit donations to candidates and political parties 14

37. Base for limiting candidates' expenses 15

38. Obligation to report finances of election campaign 15

39. Legal guarantees for regulations on finances of election campaign 15

40. Electoral commissions' role in implementing rules about campaign finances 15

41. Other agencies' role in implementing financial regulations of election campaign 15

42. Observer organizations' role in implementing regulations related to campaign finances 15

Chapter 13 15

National monitoring mechanism for future elections 15

43. Improving technical capacity of election monitoring organizations 16

44. Legal protection for observers during election (representatives of monitoring organizations and media) .. 16

Chapter Fourteen 16

Recommendations on reforming IEC Structure and Authority Law 16

45. Criteria and mechanism of IEC members appointment 16

46. Protection of IEC members against prosecution 16

47. Ensuring accessibility to IEC performances related information By CSOs, political parties and media. 17

48. IEC is obliged not to change regulations and procedures during election 17

49. IEC budget 17

Chapter Fifteen 17

Recommendations on defining and implementing regulations and procedures during election 17

50. Electoral temporary staff recruitment policy 17

51. Recruiting female staff at the local and central levels 17

52. Criteria of defining voting centers 17

53. Procedures ruling vote count and transfer of ballot boxes to the center 18

54. Vote recount procedure in future election 18

55. Inspecting quarantined boxes 18

56. Announcing election results 18

Introduction:

The process of political development and institutionalization of democracy in post-war countries such as Afghanistan, that have been through a long period of political instability and whose political, social and economic structures have been affected, faces a series of challenges. These challenges cause reversal and hinder democratic development particularly when civic-political stratum and political and civic leadership of the country do not participate in initiating political development discourse meaningfully, and do not participate in reforming and strengthening democratic structures and methods in the country actively and constantly.

Free and fair elections are fundamental to and the highest political manifestation of a democratic system representing informed and meaningful participation of citizens in political processes and political power directly or indirectly.

Over almost the last one decade, our people through high turnout in the last four elections to elect head of the state and their representatives to the national assembly backed the democratic process of choosing political power and leadership with firm determination. In addition, Afghan people learned invaluable lessons from the opportunities and challenges related to electoral process that should be effectively utilized to further the democratic exercise and political development of the country, and to prevent the reoccurrence of the past abnormalities.

Ineffectiveness of efforts made to reform electoral processes in 2008-2011 was directly down to the weak participation of civic organizations and political parties in advocacy and pressurizing the relevant bodies (the government and parliament).

So:

- Understanding that democratic political development in the country is achieved through public participation (direct or through civic organizations and political parties) in developing policies concerning electoral affairs
- Believing in the principle that free and fair elections, which ensure the legitimacy of political power, requires robust will of the country's political leadership for strengthening reform process in the country as much as transparent legislation process
- Emphasizing that building public trust in institutions administering elections and in bodies elected through elections entails promoting the role of consultation with people, in particular, political parties and civic organizations in major decisions about electoral process
- Appreciating the parliament's initiative to pass the law on structure and mandates of IEC
- Appreciating the initiative taken by the Ministry of Justice to seek consultation on the electoral law draft
- Appreciating the efforts made by the Independent Elections Committee, Ministry of Justice, Civil Society Organizations and the Media in the consultation process on the improvement and amplification of the electoral draft law
- Appreciating FEFA for its initiatives and continued and effective activities to strengthen democratic processes, particularly electoral reforms and facilitating proposed principles for political parties and civil society
- Understanding that holding free and fair presidential election in 2014 serves as a foundation stone for permanent political stability, and fundamental pillar of democracy in the country

We, the participants of conference including representatives of political parties and social and civic organizations sign and release this joint declaration of "proposed principles for electoral reforms."

Chapter One

Afghan government announces its willingness to support holding of the upcoming presidential elections

Too much focus by Afghan government and international community on the transition process of security responsibility and withdrawal of ISAF in 2014 has given rise to serious concern among people, civil society and political parties in Afghanistan about holding of the upcoming presidential election and Afghan government must, in accordance with provision of the country's constitution and based on its commitment in Tokyo conference (indicator of governance and strategy for economic self-reliance, clause 12), announce its willingness and clear commitment to support the process of electoral reform and holding the upcoming presidential election on a timely basis as soon as possible so as to dispel the concerns and misinterpretations that have been developed among the people and political forces in the country in this regard.

1. Set the upcoming presidential election date

Based on article 61 of the country's constitution, the upcoming presidential election is slated to be held in early 1393 (2014). But based on the experience from past elections and given the current situation, there are concerns growing about timely conduct of the election.

Therefore, the Afghan government must announce its willingness to hold the upcoming presidential election on a timely basis. Electoral bodies, donor agencies, political parties and observer organizations must also, based on this announcement, begin to prepare for the election seriously.

2. The government's support for electoral reform process

Holding free and fair elections in the country requires reforming electoral system. The government and at the top the president must clearly announce their backing for electoral reforms in the country and take serious measure to accelerate the legislation process of election laws by legislative bodies.

3. The government's support for role of civil society and political parties in legislation process (drafting, review and passing)

The government's support for the role of civil society and political parties in the electoral reform process can have positive impacts on the upcoming election preparations. It is therefore necessary for the president, parliament, IEC and other government agencies to announce their support for the role of civil society organizations and political parties in the process of reforming electoral laws and regulations, and commit themselves to it by devising and implementing positive policies.

4. Support for role of civic organizations and political parties in drafting process

IEC is viewed as the main body responsible for drafting electoral law and must ensure that electoral law drafts are finalized and submitted to legislative bodies after broad consultation with civic organizations and political parties. IEC must also ensure that other electoral regulations and procedures are also presented to civic organizations and political parties for consultation before being finalized and released.

5. **Support for role of civil society and political parties in electoral law reviews**

The Ministry of Justice as the authority to review draft laws has a herculean responsibility in the legislation process, and must proceed with review phase of the electoral law with close consultation with civic organizations, political parties and experts and consolidate the applicability of the law by clarifying the draft text.

6. **Support for role of civil society and political parties in approving electoral laws**

Approval phase as the last phase of legislation process is of more importance and requires concerted efforts to be made by parliament and civic organizations.

In this regard, efforts made by commissions of the two houses of the parliament to seek views of political parties civil society organizations, academic institutions and experts by holding forums with their representatives can be of paramount importance, and help enrich the final draft that will be presented to the plenary for approval.

Chapter Two

The UN and donor countries announce their willingness to support the upcoming election

It is expected that UNAMA and donor countries announce their willingness in coordination with the Afghan government. The UN and donor countries can commit themselves to providing financial and technical supports proportionate to the upcoming election needs both in area of reforming electoral laws as well as strengthening the capacity of electoral bodies, and cooperate with Afghan people and government in holding a transparent and fair election.

7. **Support for strengthening capacity of the electoral bodies**

In this respect, it is not sufficient that UNAMA and donor countries support building the IEC capacities alone, the UN and donor countries must also design and implement specific programs to strengthen the role of civil society organizations, political parties and free media in the upcoming election.

8. **Support for the upcoming international election observation missions**

In order to ensure the transparency and international legitimacy of the country’s election, the Afghan government must support international election observation missions and pave the way for the widespread presence of international observers in the upcoming election. Also, the UN and donor countries are expected to, in collaboration and coordination with Afghan government, play their role in encouraging and espousing international observation missions in the upcoming Afghan elections and cooperate in ensuring the international legitimacy of Afghan elections.

Chapter Three

Voter registration program

The process of voter registration is an important step and paves the way for holding election in any country. The mechanism used to register voters can impact the election transparency. It is therefore essential that the voter registration program pays serious attention to the following two issues: 1) the mechanism employed to register voters must be reliable, and not prone to manipulation. 2) Its implementation methods must be according to the situation of the society, not discriminatory.

9. Public awareness and national observation of voter registration program

Before a new voter registration program for the upcoming election is conducted, it is necessary to: firstly launch public awareness program across the country about the mechanism and method on which the voter registration program is based or IEC implementation plan, and secondly pave the way for and support impartial monitoring by civil society organizations, political parties and free media of the voter registration program implementation.

10. Implementation mechanism of voter registration program

The voter registration program procedure should be designed and implemented in such a way that can prevent the reoccurrence of problems that faced previous voter registration processes, such as registration of underage people, distribution of more than one card (to one person), distribution of female voters' cards to men, absentee card distribution etc. that can harm transparency of the upcoming election.

11. Computerized ID card distribution program

The government's readiness to distribute new computerized ID cards is an extremely significant and historical step, and timely completion of this program can be deemed as an important achievement by the current system. Distribution of computerized ID cards also helps and contributes greatly to strengthening the transparency of the upcoming election. It is therefore necessary for the government and international community to support this process and take required actions to accelerate and complete it on a timely basis.

Chapter Four

Stabilizing the status of security plan for Presidential Election during the security responsibilities transition process

Chicago international conference attended by NATO member countries and Afghanistan was held in Chicago city, USA, in May of this year in order to speed up the process of transitioning security responsibilities. The conference is considered as the most important summit for proper and successful implementation of the process of transitioning security responsibilities to Afghan forces. However, as it is seen, the completion time of the transition process is simultaneous with the time prescribed in Afghan constitution for conduct of the presidential election. It is therefore necessary for the 2014 election security plan to be clearly specified by security agencies in the process.

12. Presidential election security plan

The upcoming election security plan must cover at least 6 months prior and 3 months after the election. This plan should also be prepared and implemented jointly by Afghan and NATO forces based on election law requirements, past election experience and the existing ground realties in the country. Implementation of the plan must be led by Afghan forces with the support from NATO forces. Needless to say, the implementation phases of the plan must be observed by a joint monitoring committee comprised of representatives from (MoD, MoI, NDS, NATO, UNAMA, IEC, Wolesi Jirga, civil society and political parties).

13. Implementation policy of election security plan

Policy for implementing election security plan must ensure two main principles- impartiality and non-discrimination- in providing security and logical services for the election. It is better that the joint

committee observes the designation and non-designation of areas for polling centers, and prevents any discriminatory treatment by local security officials in providing security for polling sites. The committee should ensure impartiality on the part of local security officials in the election, particularly during election campaign, voting and counting processes.

Chapter Five

Logistical operations for the upcoming election

In a country like Afghanistan with wide terrains of land,the logistic program for election needs to be carefully planned with appropriate financial support and under a robust management, and implemented across the country by experienced personnel employing effective technical and technological means.

14. Planning and managing logistical operations for the election

In order to ensure success of logistical operations, the IEC must, in coordination with the country's security agencies, and based on the ground realties, environmental situation and existing facilities and problems, prepare logistical operation plan at least six months prior to the election day, and present it to civil society organizations and political parties for consultation, and finalize and implement it in the light of this consultation. The IEC is required to devise an overall strategy for the future elections in the country.

15. Protecting sensitive materials during logistical operations

Logistical operation program for election must use methods to ensure the safety of sensitive election materials during transportation to the fields, voting and counting as well as transporting back from the fields to the storehouses. Also, the IEC must provide information on sensitive election materials regularly, before and after transportation to the fields and before opening of polls as well as after transportation to the storehouses, and ensure the transparency of the process.

16. NATO's supportive role in logistical operations for the Presidential Elections of 2014

Logistical operations for the upcoming elections will be difficult without supportive role to be played by NATO forces because Afghan government and national security forces' existing facilities and means are not sufficient to carry out a countrywide logistical operation in a short period without support from NATO forces. It is therefore necessary for NATO forces to commit themselves to playing this role in support of 2014 election process effectively for the last time because without such a commitment, it appears to be difficult for Afghan forces to be able to carry out logistical operations for the 2014 election properly and effectively while lacking required facilities and means (speedy air and ground transportation).

Chapter Six

Enact and enforce effective rules to determine the role of government agencies in the upcoming election process

Lack of clear and responsive rules to prevent government officials and agencies from interfering in the election was one of the major problems facing previous election processes. The continuation of such situation can pose challenge to the upcoming election process as well. It happens while decree of April 09, 2009 (20 Hamal 1388) on non-interference of the government agencies has often not been enforced. So it is necessary that clearer rules be enacted and enforced so as to prevent interference by the government

agencies and abuse of state resources in favor of specific candidates during the election. It is also necessary to monitor the implementation of such rules in the election process through an effective control mechanism and deal with the violators legally.

17. Develop and implement specific election polices within police institutions (role of police in the upcoming election)

As police has the important role in elections; this role needs to be played based on the principle of impartiality by police officials, especially police personnel that are responsible for security of polling centers. To this end, the responsibilities of police institutions and officials during election need to be specified by enacting and implementing specific polices to provide the necessary guarantees for maintaining impartiality of police in the election process, especially during voting and counting phases and minimize the possibility of these institutions abusing their mandates during the upcoming election. Adopting specific election policies in police agencies can also ensure special attention on the part of police to the security of vulnerable groups such as women, journalists, national and international observers.

18. IDLG Role in the Election

Independent Directorate of Local Governance (IDLG) is an important government agency considering its sensitive mandates and responsibilities and has an important role to play in the election process, particularly at the sub-national levels. This agency should also prevent provincial governors and district governors from abusing their power during the election process across the country by developing and implementing special rules and policies, and ensure the people, civil society and political parties of its impartiality in the upcoming election.

19. Ministry of Women's Affairs should develop and implement specific policies to support women's active role in the election

Women's active presence across the country can ensure the legitimacy of election more than ever. But since stimulating women's active participation requires special attention, there need to be special and effective actions taken by electoral bodies, Ministry of Women Affairs, CSOs, political parties and others to support women's role both as candidates and voters in the upcoming election.

The active role to be performed by the Ministry of Women Affairs to support women's presence in the election is very important and valuable. The ministry should play an effective part to support women's active participation in the upcoming election by developing and implementing specific election policies in accordance with its administrative and organizational capacity (central, provincial offices and professional personnel).

Ratification of the mentioned policy must occur in a way that will clarify the impartial and effective role of the Ministry of Women's Affairs in strengthening the political participation of women throughout the country.

20. Role of Ministry of Hajj and Religious Affairs during election campaign

Mullahs and imams of the mosques have a very important role to play in the election process. If their role is specified by developing regulations and policies, it can be used to contribute to the transparency of the upcoming election process. This is because Afghan people attach much value to their religious beliefs and

listen to their religious scholars. The Ministry of Hajj and Charities should ensure the impartiality of its officials in the election process by developing and implementing effective policies.

21. CSOs' Role in the Upcoming Election

Over the last years, CSOs as pressure force in Afghanistan have always played a very effective role in implementing reforms in the country. These organizations should therefore commit themselves to continued and systematic endeavors at the electoral system reform in the country and play their role in this regard by developing and implementing effective programs.

CSOs must consider the issue of electoral reform as a top priority in their work plans, and develop and implement short-term and long-term work plans for the purpose of supporting electoral reforms. To achieve desired results, they also need to adopt the best and most effective methods to implement their electoral reform support programs.

22. Free media role in the upcoming election process

The role of free media in reform process and preparations for the upcoming election is very important and they should commit themselves to performing this role by launching effective advocacy, public awareness and observation programs. Conduct of such programs, on one hand, leads to raising public awareness and, on the other hand, draws the attention of political leaders, legislative bodies and civil society to the importance and necessity of electoral reform, and paves the ground for changing and reforming electoral system in the country.

Chapter Seven

Proposed principles for reforming the new electoral law

23. Candidates' requirements and qualifications in the upcoming election

The requirements and qualifications for candidates should be prescribed in the electoral laws and regulations based on cultural and social situation and development, and ensure effective and real representation of people to the country's elected bodies. Also, any condition and qualification that paves the way for discrimination and abuse among candidates must be avoided in the laws and regulations.

24. Mechanism for disqualifying candidates

Candidates' vetting mechanism is an important issue in the election, and needs to be based on clear principles. Rules prescribed in the law must ensure civil rights of other candidates and prevent the entrance of unqualified candidates into elected bodies. In addition, vetting must be conducted before campaign period except for serious exceptional cases

25. Vetting candidates required to resign from the government posts

The candidates legally required to resign from their government posts should be required to tender their resignation letter to the related agency and should not be required to have their resignation accepted by that agency because experience has shown that given the situation in the country's institutions, it is not in the candidates' control to have their resignation accepted and it is not fair to disqualify them based on non-acceptance of their resignation by relevant agency. The agency should not have the right to turn down

the resignation of a candidate and the IEC must be duty bound to make sure that the candidates have resigned.

Resignation letter tendered by a person to run for an elected office is considered as a final decision and he or she should be separated from the job from the day the resignation letter is tendered. Reappointment of people in the agency should be based on the law.

Chapter Eight

Vetting process of candidates accused of having connection with illegally armed groups

Since development of a mechanism for vetting candidates accused of having connection with illegally armed groups in the country needs consensus among political leaders and elites, it is necessary to: first have an overall agreement on the need for such a mechanism enshrined in electoral law and secondly the method and regulations used to vet accused candidates should be provided for in such a way that do not lead to misjudgment on the part of decision-making bodies (candidate vetting committee) and consequently do not lead to wastage of the candidates political and civil rights.

26. Committee for Vetting Candidates Accused of Having Connection with Illegally Armed Groups

The candidate vetting committee composition should be reformed in the new electoral law in a way to guarantee its impartiality during vetting so that the decision that it makes is credible and legitimate. It is therefore necessary to have civic academic and human rights organizations represented to the vetting committee in addition to the government agencies.

27. Ensure the right to appeal and sufficient time for defense

In order to avoid wasting the candidates' civil rights and reduce the possibility of mistakes in the decisions made by vetting body, according to the electoral law, the right to appeal should be recognized for the candidates vetted for accusation of having connection with illegally armed groups, and they should be provided with sufficient time to defend and present valid documents.

Chapter Nine

Changing SNTV

The present system (single non-transferable vote/SNTV),whose negative impacts on political parties, effective legislature and transparency of elections are completely felt, should be replaced with another system to allow for the development of political parties as well as leave space for individual competition. In the meanwhile, the new voting system should set forth obligations for political parties in addition to legal privileges for them, strengthen internal democracy within parties and change them into national democratic parties.

28. Political parties' obligations in a party system

Political parties should also be bound to strengthen internal democracy within their structures, prefer collective decision-making method, particular when fielding party candidates, over selection methods. Also political parties that participate in elections must be required to observe gender balance proportionate to the objective realities of the country when introducing their candidates list to IEC. Political parties must play an active role to institutionalize democracy and oversee the government's performance.

29.

Government must provide political parties with financial support in order to improve their capacity and help reduce their vulnerability against external factors. Therefore, it is necessary for the government to seek ways for providing the political parties with financial aid in an annual base or during electoral process. Likewise, the political parties must also layout a transparent and effective mechanism that will demonstrate the parties' accountability towards government funds.

30. Constituencies for the Elections of Wolesi Jirga

The existing voting system of SNTV elects only those Wolesi Jirga candidates who receive more votes in their related constituency, which runs counter to the emphasis made by (clause 6 of article 83 of the constitution) and does not ensure fair representation of people in a district. It is therefore necessary to bring certain changes in the electoral law that in a way will ensure fair representation of people to elected bodies.

Chapter Ten

Mechanism for addressing electoral complaints in the upcoming election

To maintain ECC as an independent, impartial body separate from IEC and judicial system can serve as the most effective mechanism for addressing electoral complaints in an electoral system. However, ECC should be recognized as a permanent body with clearer and more legal guarantees and its decisions should be respected and supported by IEC and judicial organs.

31. ECC's Impartiality and Professionalism

In order to ensure credibility and full legitimacy of ECC, it is necessary to pay serious attention to its composition, requirements and method of appointing its members, their mandates and immunities in the electoral system.

Others requirements that are prescribed for candidates of electoral complaint commissioners should ensure two fundamental criteria of (impartiality and professionalism). Secondly, the method of their selection, their immunities and other mandates and obligations should ensure professional and impartial performance of the commission in the election process when they are appointed as commissioners, and are not influenced by political groups, particularly the ruling group.

Chapter Eleven

Campaign period in the upcoming election

In order to provide a proper context for election campaign, there should be legal guarantees enshrined in the new electoral laws and regulation to provide equal opportunities to the candidates. Also, the capacity of electoral bodies should be built to better regulate and monitor laws and regulations ruling this period. The people, CSOs and political parties should be ensured of the transparency in this period.

32. Equal access to legal public resources and preventing from discrimination and abuse of these resources during campaign

It is essential to have clear and responsive regulations to prevent abuse of state resources during election. So it is necessary to develop clear and more effective regulations and a control mechanism factored into a new electoral law to prevent abuse of state resources in favor of certain candidates in order to ensure the transparency of the upcoming election and provide equal opportunities for all candidates during campaign period.

33. State media role during election campaign period

The electoral laws and regulations must ensure that the state media observe the principles of impartiality and balance in their coverage of election process. And any violation case should be dealt with legally.

34. Mechanism for monitoring media during the upcoming election process

The mechanism for monitoring media during election process should be designed in a way that can cover all activities of state and private media during election. When the recognized principles are violated, the violators should be dealt with legally proportionate to the violation perpetrated.

Chapter Twelve

Control system for candidates' finances during election campaign

Since support for equal opportunities for candidates and prevention of financial corruption in election depends more on an effective legal mechanism to control the financial affairs of candidates and political parties, it is necessary to use the experiences from democratic systems on regulating finances of election campaign to incorporate into the new electoral law a separate section to ensure transparency of candidates' financial affairs during election campaign.

35. Limitation on expenses of candidates and political parties during campaign

An important issue is to limit the financial expenses of candidates and political parties during election campaign. The new electoral law should have the required clarity on this issue in accordance with social and economic situation of the country and set obligations for candidates and political parties.

Also, the new electoral law should ban some candidates' financial activities during election campaign that are tantamount to buying votes indirectly, such as providing clothes and instruments etc.

36. Limit donations to candidates and political parties

Limiting donations to candidates also contributes to transparency of election process and it is necessary to specify a limit in the new electoral law based on ground realities of the country and require natural and legal personalities that financially support candidates and parties to stick to that limit.

37. Base for limiting candidates' expenses

The criteria and base for setting a maximum limit for financial expenses as well as donations can be objective to the particular situation and the number of voters registered by IEC in a given constituency.

38. Obligation to report finances of election campaign

The new electoral law should clarify the obligation of candidates, political parties and non-governmental organizations that fund candidates to report so as to ensure transparency of candidates' finances during election.

39. Legal guarantees for regulations on finances of election campaign

Including specific provisions in the new electoral law to ensure implementation of rules about candidates' financial affairs can provide legal forces. But what should be considered in this provision is their proportion to the violations as well as implementation capacity of responsible body.

40. Electoral commissions' role in implementing rules about campaign finances

The IEC's role in implementing rules about financial sources of campaign is very significant. The IEC should build its capacity and allocate resources for its programs and be prepared for implementing the control mechanism of finance of candidates during the election process.

41. Other agencies' role in implementing financial regulations of election campaign

Role of sectoral agencies such as Ministry of Finance, the Afghanistan Bank and Ministry of Economy of the country in the enforcement of regulations on election campaign, particularly issues concerning reporting by candidates, political parties and donor organizations to electoral bodies is essential. Therefore there need to be effective measures taken to enhance collaboration and coordination between electoral commissions and the above-mentioned agencies prior to the start of election process.

42. Observer organizations' role in implementing regulations related to campaign finances

In addition to the government agencies, the role of civil society and media in monitoring the process of implementation of legal and control mechanisms related to election campaign financial resources is very important. This role should be encouraged and supported by electoral bodies, political parties and other government and non-government organizations during election process.

Chapter 13

National monitoring mechanism for future elections

Past experiments indicate that, in emerging democracies, monitoring election process by national institutions is of high significance and can increase public and political parties' trust in election transparency. National capacity for monitoring elections shall be supported by government and

international community and specific measures should be launched to highlight their role in future election.

43. Improving technical capacity of election monitoring organizations

Since impartial and professional monitoring of election requires specific principles and standard practices, the government and international community, in particular election donors shall play role in enhancing national mechanism of monitoring in Afghanistan's election through conducting specific capacity building programs for national observers.

44. Legal protection for observers during election (representatives of monitoring organizations and media)

As experiments suggest, publishing election-related reports always cause different reactions by individuals and different political groups. Certain reactions have been violent to threaten reporters of observing institutions and independent media. It casts detrimental impacts on impartial observers and independent journalists. So, it is necessary to incorporate into new electoral law a section on legal guarantees to protect observers and journalists for their reports during and after elections.

Chapter Fourteen

Recommendations on reforming IEC Structure and Authority Law

Passage of IEC Structure and Mandate Law by parliament can increase public trust in election processes if it entails the required guarantees to ensure impartiality and professional capacity of IEC during election processes. So, the national assembly and the president are required to include working on this law into agenda and shall try to insert necessary reforms according to recommendations received from CSOs and political parties.

Additional conditions that will indicate legal criteria for IEC commissioners shall guarantee impartiality and professionalism. Moreover, mechanism of appointment, protection against prosecution, authority and obligations of the members shall ensure a professional and impartial practice by the Commission and protect IEC members against influences by political groups, in particular the ruling party, during their terms of service.

45. Criteria and mechanism of IEC members appointment

Ensuring and abiding by internally accepted principles such as independence, impartiality, professionalism and transparency requires to be included in governing laws and practices of every administration. So, it is an imperative to reform criteria and mechanism of appointment of IEC high ranking officials to ensure impartiality and professionalism while holding position. Holding higher education in an election-related field, not having membership in political parties and groups, public reputation, work experience, etc. should serve as criteria for membership in IEC. Moreover, commissioners shall be appointed through a transparent process, i.e., in addition to the president, CSOs and academic institutions shall contribute to the process.

46. Protection of IEC members against prosecution

To support independence and impartiality of IEC members and to reduce influence of influential individuals and powerful political groups, IEC members and electoral staff shall be protected from

prosecution for their statements during election. So, it shall be stipulated in IEC Structure and Authority Law to enable IEC members and employees to freely comment on election process.

47. Ensuring accessibility to IEC performances related information By CSOs, political parties and media.

Transparent performance of electoral bodies is a vital principle that can, by itself, guarantee impartiality of the Elections Commission. Thus, accessibility of information on practices of IEC, particularly during elections, for CSO, political parties, media and others shall be stipulated in IEC Structure and Authority Law. IEC's obligation in availing information about IEC meetings, approvals and documents to CSO, political parties, free media and representatives of the candidates can be considered a legal guarantee that needs to be stipulated in IEC Structure and Authority Law.

48. IEC is obliged not to change regulations and procedures during election

Besides IEC obligations, regulations, procedures and IEC decisions shall not be changed during election. This can, to a high extent, prevent influencing Commission and strengthen its independence.

49. IEC budget

IEC budget shall be defined by IEC and approved by Wolesi Jirga so that, on one side, the Commission holds enough space to decide about its budget and, on the other, government's influence on the Commission is reduced since budget is being approved by a non-government authority.

Chapter Fifteen

Recommendations on defining and implementing regulations and procedures during election

To ensure transparency of election processes including voting, vote count and transferring ballot boxes from communities to the center, IEC shall put in place regulations and policies that can ensure a transparent and just election in future, increase public trust and create a sound competitive environment.

50. Electoral temporary staff recruitment policy

to make sure neutrality and impartiality of IEC employees during election, IEC temporary staff recruitment policy shall be enacted and implemented to prevent appointing members of political interest groups and close relatives of candidates as IEC senior staff members. Likewise, to keep transparency of staff recruitment process, civil society organizations and political parties shall be invited to monitor the process and cooperate with IEC to strengthen transparency.

51. Recruiting female staff at the local and central levels

Presence of women in IEC staff structure can encourage women's participation in election and guarantee transparency of voting and vote count processes among women voting centers. So, the IEC shall play role in recruiting female staff members at the local and central levels by setting and executing specific policies.

52. Criteria of defining voting centers

Defining voting centers should be based on a transparent mechanism. Objective circumstances, particularly women's access to voting centers, needs to be considered and setting voting centers in

personal and inaccessible locations shall be avoided. Moreover, the preliminary list of voting centers should be shared with monitoring institutions and political parties and independent candidates before it goes finalized. It is aimed at availing opportunity for consultation or a fair chance for revision.

53. Procedures ruling vote count and transfer of ballot boxes to the center

The vote count process requires a high level of transparency. So, IEC shall set and implement the vote count procedure in order to enable appropriate monitoring of the process and address concerns of election stakeholders.

Vote count shall begin in voting centers as soon voting time is over. Results should be recorded in specific forms and, in addition to a copy in voting center, a minimum of 10 copies shall be produced. 2 copies shall be submitted to representatives of the domestic and international monitoring groups and the rest shall be distributed amongst representatives of candidates with the highest votes across the same constituency.

54. Vote recount procedure in future election

Any recount shall happen according to ECC approval, based on transparent mechanism and in presence of candidates representatives, monitoring institutions and media.

55. Inspecting quarantined boxes

Ballot boxes shall be quarantined based on globally accepted benchmarks and any inspection of the quarantined boxes shall conform to IEC recommendation and ECC approval in presence of monitors, witnesses and candidate representatives. Any illegal recount is invalidated and the perpetrators must be interrogated.

56. Announcing election results

The required time to announce results of election shall be reduced to the possible extent. Methodology and experiences from similar countries shall be utilized.

The declaration is drafted and finalized by collaboration of some political parties and CSOs through regular meetings. In addition to recommendations by political parties, CSOs' experiences on monitoring election at national and international level have fed into the document.

Taking into account the above-mentioned requirement, FEFA embarked on setting up recommendations of the political parties and CSOs on electoral reforms, financed by Democracy International. It provided the required technical facilitation for holding preliminary meetings and a two-day conference, participated by political parties and CSOs, to collect recommendations and finalize the document.

The document consists of 15 chapters and 55 recommendations, focuses on principles that help improving transparency of the election process, introduces values demanded by political parties and CSOs to be observed during election and encourages the implementing agencies to stick to it.

Announcing principles included in this document, political parties and CSOs expect election stakeholders including government, elected offices, legislative institutions and other personal and legal entities to support above-mentioned principles during preparations and electoral reforms and make sure they are abided by.

SDLR
SOCIAL DEVELOPMENT & LEGAL RIGHTS
AFGHANISTAN
د افغانستان د ټولنيزې پرمختيا او حقوقي مرستو ټولنه

AFCAC

بسم الله الرحمن الرحيم
دافغانی غیر دولتی مؤسسو دپیوستون اداره
N
A C B
1991
Afghan NGOs' Coordination Bureau

انجنیر تیمور ستار
معاون اداره

عبدالرحمن هوتکی

موسسه مشارکت ملی
دملی گډون موسسه
A.N.P.O

محمد فهیم صادق

د افغان میرمنو مرستندویه مؤسسه
S.A.W.O
Support Afghan Women Organization

شریفه زرمتی وردگ

CSDC
CIVIL SOCIETY DEVELOPMENT CENTER
د مدنی ټولنې د پراختیا مرکز
مرکز توسعه جامعه مدنی

AREU
Afghanistan
Research and
Evaluation Unit

شبکه زنان افغان
AWN
AFGHAN WOMEN'S NET WORK

Afifa Azim
عفیفه عظیم

Abdul Mujeeb Khalvatgar
Executive Director

Email: mujeeb@nai.org.af
mujeebnai@nai.org.af
Blog: afghanfakahi.blogspot.com
Skype: mujeeb.khalwatgar
Cell: +93 (0) 774 409 923
+93 (0) 702 509 041

نی حمایت کنندهٔ رسانه های آزاد درافغانستان
Nai Supporting Open Media in Afghanistan

BASO
Better Afghan Society Organization
موسسه "جامعه بهتر افغان"

AWSE 2003

موسسه مجتمع جامعه مدنی افغانستان

اتحادیه ملی ژورنالیستان افغانستان
Afghanistan National Journalists Union

Civil Society & Human Rights Organization (CSHRO)

مرکز آموزش حقوق بشر
برای زنان افغان
Training Human Rights Association
For Afghan women (THRA)

دکتور رحمت الله نبیل

د افغانستان ملي ائتلاف ۱۳۹۰ ائتلاف ملی افغانستان

National Coalition of Afghanistan

شاولی کریم زوی

17/10/2012

سید علی جاوید
حزب اقتدار ملی

حزب افغانستان نوین

سید قدرالدین هاشمی
نهضت همبستگی ملی افغانستان

N.U.P.A

حزب همبستگی ملی افغانستان
مداکت علومی

نشان حزب

ریاست شورای مرکزی

جبهه ملی افغانستان

Afghanistan National Front

احمد ضیا مسعود

محمد رحیم علی یار زاده
معاون حزب

روند سبز

فیض الله ذکی معاون
شورای مرکزی و سخنگوی حزب

سال تاسیس ۱۳۹۱

جبهه نجات از بحران

محمد زکی اتمر
رئیس جبهه نجات از بحران

حزب پیوند ملی افغانستان

د افغانستان ملی اسلامی محاذ

National Islamic Front of Afghanistan

حزب حرکت اسلامی افغانستان

Hezb-e-Harakat-e-Islami-Afghanistan

حزب حق و عدالت

د افغانستان د ملی پیوستون نهضت

نوملړ

سریزه: 4
لومړي څپرکی 5
د افغانستان دولت لخوا د ولسمشری راتلونکو ټولټاکنو د ملاتړ لپاره د تیاري اعلان 5
راتلونکو ولسمشریزو ټولټاکنو د نېټي ټاکل 5
1. د ټولټاکنو داصلاحاتو له پروسي څخه ددولت ملاتړ 5
2. د قانونګذاری په پروسه (تسوید، تدقیق او تصویب) کې د مدني ټولني او سیاسي ډلو له رول څخه د دولت ملاتړ 5
3. د تسوید د پروسي پر مهال د مدني ټولنو او سیاسي ډلو له رول څخه ملاتړ 5
4. د ټاکنیزو قوانینو د تدقیق پر مهال د مدني ټولنو او سیاسي ډلو له رول څخه ملاتړ 6
5. د ټاکنیزو قوانینو د تصویب پر مهال د مدني ټولنو او سیاسي ډلو له رول څخه ملاتړ 6
دویم څپرکی 6
دراتلونکو ټولټاکنو دملاتړ لپاره د ملګرو ملتونو او مرستندویه هیوادونو د امادګی اعلان 6
6. د ټاکنیزو بنسټونو د وړتیاوود تقویې ملاتړ 6
7. له راتلونکو ټاکنو څخه د څارني د نړیوالو ماموریتونو ملاتړ 6
دریيم څپرکي 7
د ټاکنو لپاره د رایې ورکونکو د نوم لیکنه 7
8. د رایه ورکوونکو د نوم لیکني له پروګرامونو څخه نظارت او په دې اړه عامه پوهاوي 7
9. د رایه ورکوونکو د نوم لیکني تطبیقیدونکي پروګرام میکانیزم. 7
10. د کمپیوټري تذکرو دوېشلو پروګرام 7
څلورم څپرکی 7
د امنیتي مسوولینو دلیږد په پروسه کې د ولسمشریزو ټولټاکنو امنیتي پلان ته ځاي ورکول 7
11. د ولسمشریزو ټولټاکنو امنیتي پلان 7
12. دټولټاکنو دامنیتي پلان تطبیقي تګلاره 8
پنځم څپرکی 8
د راتلونکو ټولټاکنو لپاره لوژستیکي عملیات 8
13. د ټولټاکنو د بهیر د لوژستیکي عملیاتو مدیریت او پلان جوړونه 8
14. د لوژستیکي عملیاتو پر مهال د حساسو توکو ساتنه 8
15. په 2014کال کې د ولسمشریزو ټاکنو په لوژستیکي عملیاتو کې د ناټو ملاتړی رول 8
شپږم څپرکی 8
په راتلونکو ټولټاکنو کې ددولتي ادارو درول په اړه د اغیزمنو مقرراتو جوړول 8
16. (په راتلونکو ټولټاکنو کې د پولیسو رول) د پولیسو په ادارو کې د ټولټاکنو د ځانګړو تګلارو طرحو جوړول او اجرا کول 9
17. په ټولټاکنو کې دسیمییزو ارګانونو د خپلواکې اداري رول 9
18. په ټولټاکنو کې د ښځو درغنده رول په موخه د ښځو وزارت لخوا د ځانګړیو طرحو او مقرراتو جوړول 9
19. د ټاکنیزو مبارزو پر مهال د ارشاد حج او اوقافو وزارت رول 9

20. دراتلونکو ټولټاکنو په پروسه کې د مدني ټولنو د بنسټونو رول 9
21. د راتلونکو ټولټاکنو په پروسه کې د خپلواکو رسنیو رول 10
اووم څپرکی.. 10
د ټولټاکنو د نوي قانون داصلاح لپاره وړاندیز شوي اصول.. 10
22. په راتلونکو ټولټاکنو کې د نوماندانو شرایط اوځانګړتیاوې (اوصاف) 10
23. په ټولټاکنو کې د نوماندانو د رد صلاحیت میکانیزم 10
24. د هغو نوماندانو د صلاحیتونو څیړنه چې له خپلو دولتي دندو څخه استعفي ورکولو ته اړ دي 10
اتم څپرکی.. 11
د هغو نوماندانو د صلاحیتونوڅیړنه چې له غیر قانوني وسلوالو ډلو سره په اړیکو تورن دي 11
.25 غیر قانوني وسلوالو ډلو سره 11
داړیکو په لرلو دتورنو نوماندانو دصلاحیتونو د څیړنې کمیټه.. 11
26. د مرافعه غوښتو د حق تضمین او ددفاع لپاره کافي وخت 11
نهم څپرکی.. 11
27. SNTV د رایو ورکولو سیستم بدول بل سستم سره 11
28. دیوه ګوندي سیستم په تمثیلولو کې د سیاسي ګوندونو مسوولیتونه 11
29. د دولت لخوا د سیاسي ګوندونو مالي ملاتړ 12
30. د ولسي جرګې ټاکنیزې حوزې 12
لسم څپرکي.. 12
په راتلونکو ټولټاکنو کې ټاکنیز شکایتونو ته دلاس رسي میکانیزم.. 12
31. د ټولټاکنو د شکایتونو کمیسیون ته د بشپړ مشروعیت او اعتبار ورکولو په موخه لازمه ده، چې ددغه کمیسیون دغړیو د تشکیل، د غړیو د ګومارنې ، دهغوی صلاحیتونو او د هغوی خوندیتوب شرطونه په ټاکنیز نظام کې جدي او زیاته پاملرنه وشي . 12
یوولسم څپرکی.. 12
په راتلونکو ټولټاکنو کې د ټاکنیزو مبارزو دوره.. 12
32. د کمپاین پر مهال له عامه قانوني سرچینو څخه یو ډول ګټه اخیستنه او له دې سرچینو څخه د ناوړه ګټې او تبعیض مخنیوی. 13
33. د ټاکنیزو مبارزو پر مهال ددولتي رسنیو رول 13
34. د ټولټاکنو د پروسې پر مهال د رسنیو د څار میکانېزم.. 13
دولسم څپرکی.. 13
د ټاکنیز کمپاین پر مهال د کاندیدانو د مالي چارو د کنترول سیستم.. 13
35. د ټاکنیز کمپاین پر مهال د کاندیدانو او سیاسي ډلو د لګښتونو محدودیت.. 13
36. کاندیدانو او سیاسي ډلو د مالي ملاتړ محدودیت.. 13
37. د کاندیدانو پر لګښتونو د محدودیتونو لګولو اساس.. 13
38. د ټاکنیز کمپاین مالي چارو دراپور ورکونې مسوولیت.. 14
39. د ټولټاکنو د کمپاین د مالي چارو د مقرراتو اجراییوي ضمانت.. 14
40. د کمپاین د مالي چارو د مقرراتو په تطبیق کې د ټاکنیزو کمیسیونونو رول.. 14
41. د کمپاین د مالي چارو د مقرراتو په تطبیق کې د نورو ادارو رول.. 14
42. د کمپاین د مالي چارو د مقرراتو په تطبیق کې د نورو څارګرو ادارو رول.. 14

دیارلسم څپرکی 14
د راتلونکو ټولټاکنو د ملي څارني میکانیزم 14
43. پر ټولټاکنو د څار دبنسټونو تخنيکي ظرفیت پیاوړی کول... 14
44. د ټاکنو پرمهال د بي طرفه ناظرينو لپاره د قانوني مصونيت رامنځته کول(د ناظرو ارګانونو استازي او مطبوعات) 14
څوارلسم څپرکی 15
د تشکیل قانون او د ټاکنو د خپلواک کمېسیون د صلاحیت لپاره وړاندیز شوي اصول 15
45. د ټاکنو د کمېسیون د غړو د ګومارنې څرنګوالی او شرایط... 15
46. له عدلي څار څخه د کمېسیون د غړو خوندیتوب.. 15
47. د کمېسیون د کړنو په برخه کې معلوماتو ته د مدني ټولنې، سیاسي ګوندونو او رسنیو د لاسرسي تضمین.................. 15
48. د ټاکنو د بهیر پر مهال د طرزالعملونو او مقرراتو د نه بدلون په اړه د کمېسیون مکلفیت........................... 16
49. د ټاکنو د کمېسیون بودیجه.. 16
پنځلسم څپرکی 16
د ټاکنو پر مهال د مقرراتو او طرزالعملونو د وضع کولو او اجرا په اړه وړاندیز شوي اصول.. 16
50. د لنډ مهاله کارکونکو د استخدام پالیسي.. 16
51. په مرکزي او سیمه ییزه کچه د ښځینه کا کوونکو د جلب پالیسي.. 16
52. په ټاکنو کې د رایي ورکونې د محلاتو لپاره د معیارونو ټاکنه.. 16
53. د رایو شمېرلو طرزالعمل او د پایلو لېږد له سیمو مرکز ته... 17
54. په راتلونکو ټاکنو کې د رایو د بیا ځلي شمېرنې طرزالعمل.. 17
55. د قرنطین شوو صندقونو څېړنه.. 17
56. د ټاکنو د پایلو اعلان.. 17

د راتلونکو ټولټاکنو د بهیر د پیاوړتیا لپاره وړاندیز شوي اصول

سریزه:

سیاسي پراخوالی او د دیموکراسی د بنسټیز کېدل په یو شمېر هغو هېوادونو کې دافغانستان په څېر چې له جګړو وروسته د سیاسي بې ثباتۍ یوه اوږده موده یې تېره کړې، سیاسي ، ټولنیز او اقتصادي جوړښتونه یې زیان لیدلی، له بېلا بېلو ننګونو سره مخ وي. دا ننګونې هغه مهال د موکراتیکي پروسې د شاتګ او سستوالي لامل ګرځي، چې دیوه هېواد مدني سیاسي و رهبري او سیاسي کهول دسیاسي پراختیا لپاره د مانا لرونکو ، بنو ، دوامداره او فعاله خبرې اترې ددموکرایتکو جوړښتونو او لارو د اصلاحاتو او پیاوړي کولو په هېواد کې برخه وانخلي.

خپلواکه او عادلانه ټولټاکنې دیوه دموکراتیک نظام د لوړو سیاسي نښو څخه ګڼل کېږي، چې د ښاریانو د مانا لرونکي ګډون په سیاسي پروسه کې او سیاسي واکمنۍ کې په مستقیمه او غیر مستقیمه تمثیل کېږي .

زموږ خلکو د تېرې یوې لسیزې په څلورو ټولټاکنو کې د خپل ولسمشر او وکیلانو په ټاکلو کې د خپلو پراخې ګډون او ونډې اخیستو سره ددموکراتیکې له پروسې خپل ملاتړ څرګند کړی دی . له دې پرته د افغانستان خلکو په دې پروسه کې د ټولټاکنو پر مهال له فرصتونو او ننګونو څخه ډېرڅه زده کړي دي او دوی باید په هېواد کې د سیاسي پراختیا، او ددموکراتیکو تمرینونو پر مهال له داډول ننګونوسره مقابله وکړي او بیا تکرار نه شي.

د ۲۰۰۸ او ۲۰۱۱ ټولټاکنو پر مهال د ټاکنیزو چارو داصلاحاتوو لپاره د ترسره شویو هلو ځلو بې اغېزمنتوب او د مدني ټولنو او سیاسي ډلو د کمرنګه ګډون ددې لامل شو چې پر اړوندو ادارو (حکومت او پارلمان) فشارونه کم وو.

ځکه نو :

د دې په پوهېدو، په هېواد کې ډیموکراتیکې سیاسي پراختیا او تکامل، د خلکو د ډېر ګډون (په مستقیم او یا د سیاسي ګوندونو او مدني بنسټونو له لارې) د سیاستونو په تدوین، په ځانګړې توګه د ټاکنو په چارو کې دی.

په دغه اصل د باور له مخې، خپلواکې او عادلانه ټاکنې، چې د سیاسي قدرت مشروعیت ښیې، په هغې کچې چې د رښې قانوني پروسې له لارې رامنځته کېږي، د هېواد د اصلاحاتو د بهیر د پیاوړتیا لپاره د هېواد د سیاسي رهبرۍ پیاوړې ارادې ته اړتیا لري.

دې ته په ټینګار سره چې د ټاکنو پر ترسره کوونکو بنسټونو او له ټاکنو پر راوتلو بنسټونو د خلکو د باور زیاتوالی، له خلکو سره د ډېرو مشوورو د شریکولو او په ځانګړې ډول د ټاکنو د پروسې په عمده تصمیمونو کې د سیاسي ګوندون او مدني بنسټونو د ونډې ورکولو له لارې رامنځته کېدای شي.

د ټاکنو د خپلواک کمېسیون د تشکیلاتو او واکونو د قانون د تصویب په برخه کې د پارلمان له هڅې په مننې.

د عدلیې وزارت، د ټاکنو خپلواک کمیسیون، سیاسي ګوندونه، مدني ټولنې نه په ستاینې سره د ټاکنو د قانونو د مسودې په برخه کې یې مشورې راکړې او دټاکنو د ښه قانون د طرحې په جوړولو کې یې فعال ګډون کړي دي.

له فیفا دفتر څخه په مننې چې د ډیموکراتیکې پروسو د پیاوړتیا په ځانګړې توګه د ټاکنو په اصلاحاتو او د مدني ټولنې او سیاسي ګوندونو د وړاندیزي اصولو د برنامې په ترتیب کې یې اغېزمن او ګټمن فعالیتونه ترسره کړي دي.

د ولسمشرۍ د ۲۰۱٤ کال خپلواکې او عادلانه ټاکنې په هېواد کې د دایمي سیاسي ثبات له بنسټیزو ډېرو او د ډیموکراسۍ د اساسي پایو له ستنو څخه دي.

موږ د دغه کنفرانس ګډون کوونکي د ګوندونو، ټولنیزو او مدني بنسټونو د استازو په ګډون دغه ګډه اعلامیه ((د ټاکنیزو اصلاحاتو لپاره وړاندې شوي پرنسیپونه او اصول)) لاسلیک او اعلان و یې.

لومړي څپرکی

د افغانستان دولت لخوا د ولسمشرۍ راتلونکو ټولټاکنو د ملاتړ لپاره د تیاري اعلان

امنیتي مسوولینو ته دلیږد پروسي او تر ۲۰۱۴ کاله پورې د بهرنیو ځواکونو دوتلو پروسي ته دافغانستان دولت او نړیوالي ټولني لخوا زیاته پاملرنه ددي لامل شوي چي دافغانستان د خلکو، مدني ټولني او سیاسي ګوندونو راتلونکو ټولټاکنو ته اندیښني زیاتي کړي دي.

نو پکارده چي د هیواد داساسي قانون داحکامو ترمخه او د توکیو د کنفرانس د ژمنو پراساس (چي د ښې حکومتوالي او پر خپل اقتصاد دمتکي)[1] کیدو لپاره دافغانستان دولت ته لازمه ده، څو دراتلونکو ولسمشریزو ټولټاکنو لپاره خپله امادګي اعلان او په ټاکنو کي داصلاحاتو راوستو او په ټاکلي وخت د ټاکنو ترسره کولو ته خپل ملاتړ څرګند کړي ، څو په دې اړه چي په خلکو او سیاسي ځواکونو او ډلو کي چي کوم ناوړه اندیښني شتون لري، هغه له منځه یوړل شي.

1. راتلونکو ولسمشریزو ټولټاکنو د نېټې ټاکل

دراتلونکو ولسمشریزو ټولټاکنو نېټه د اساسي قانون د ۶۱ مي مادې په اساس د ۱۳۹۳ لمریز کال په لومړنیو کي وړاندوینه شوې ده ، خو د پخوانیو ټولټاکنو تجربو او اوسنیو حالاتو ته په کتلو سره په خپل وخت د ټولټاکنو ترسره کول یې له اندېښنو سره مخ کړي دي.

ځکه نو لازمه ده، چي دافغانستان دولت ژر تر ژره پخپل وخت د ولسمشریزو ټولټاکنو د ترسره کولو لپاره خپله اماده ګي اعلان کړي. د ټولټاکنو اداري، مرستندویه سازمانونه، سیاسي ډلي او د څارني بنسټونه هم باید ددولت اعلامیې په نظر کي نیولو سره په جدي توګه د امادګی نیولو اقدامات په لاره واچوي.

2. د ټولټاکنو داصلاحاتو له پروسي څخه ددولت ملاتړ

په هېواد کي د رڼو او عادلانه ټولټاکنو ترسره کول په ټاکنیز نظام کي اصلاحاتو ته اړتیا لري، لازمه ده، چي دولت او ددې په سر کي د هېواد ولسمشر له ټاکنیزو اصلاحاتو څخه خپل څرګند ملاتړ اعلان کړي او د قانوني بنسټونو له لارې په ټاکنیز قانون کي د قانون ګذارۍ د پروسي د چټکتیا لپاره جدي اقدامات وکړي.

3. د قانونګذارۍ په پروسه (تسوید، تدقیق او تصویب) کي د مدني ټولني او سیاسي ډلو له رول څخه د دولت ملاتړ

په ټاکنیزو اصلاحاتو کي د مدني ټولني او سیاسي ډلو له رول څخه ددولت ملاتړ، کولي شي دراتلونکو ټولټاکنو پر تیارو ښه اغیزه ولري، نو ځکه لازمه ده، ترڅو ولسمشر ، پارلمان، د ټولټاکنو خپلواک کمیسیون او ټولي دولتي اداري د ټاکننو دقوانینو او مقرراتو د اصلاحاتو په پروسه کي د مدني ټولنو او سیاسي ډلو له رول څخه خپل ملاتړ اعلان کړي او په دې برخه کي د مثبتو تګلارو او طرحو پلي کولو ته ژمن واوسي.

4. د تسوید د پروسي پر مهال د مدني ټولنو او سیاسي ډلو له رول څخه ملاتړ

د ټولټاکنو خپلواک کمیسیون د ټاکنیز قانون دمسودې د جوړولو لپاره د یوې مسوولي مرجع په توګه پیژندل شوي دي، دا کمیسیون باید دا ډاډ ورکړي چي د ټاکنیزو قوانینو طرحي او مسودې له مدني ټولنو او سیاسي ډلو سره تر پراخو مشورو وروسته نهایي او د قانون جوړولو ادارو او بنسټونو ته یې وړاندې کړي.

د ټولټاکنو خپلواک کمیسیون دغه راز ډاډ ورکړي چي د ټاکنو ټول دستور العملونه او طرز العملونه له نهایي او خپرولو وړاندې باید مدني ټولنو او سیاسي ډلو ته د مشورو لپاره وړاندې کړي.

---

[1] دافغانستان دولت ژمنه کوی چي په 2014-2015کال کي به له هر ډول داخلی او خارجي مداخلونه پاک شفاف ازاد او عادلانه انتخابات ترسره کړي چي ټول خلک په هغي کي اشتراک وکړي.

5. د ټاکنيزو قوانينو د تدقيق پر مهال د مدني ټولنو او سياسي ډلو له رول څخه ملاتړ

د عدليي وزارت د قانونگذارئ ډپروسې دتدقيق دمرجع حيثيت لري ، ډير لوي مسووليت په غاړه لري، او لازمه ده، ددې لوي مسووليت په ښه توګه ترسره کولو لپاره بايد د ټاکنيز قانون دتدقيق مرحله د مدني ټولنو ، سياسي ډلو ، دچارو کارپوهانو سره په مشوره پرمخ بوځي او په پوره صراحت سره د مسودې متن او د تطبيق وړتيا بايد مخ پر وړاندې بوځي.

6. د ټاکنيزو قوانينو د تصويب پر مهال د مدني ټولنو او سياسي ډلو له رول څخه ملاتړ

د تصويب مرحله د قانونګذارئ پروسې د وروستي مرحلې په توګه، له ډير اهميت څخه برخمنه دي، او په دې اړه د پارلمان،سياسي ګوندونه او مدني ټولنو د همغږي کولو ته اړتيا ده ، په دې برخه کې د ګردي ميزونو او بحثونو له لارې د سياسي ګوندونو، مدني ټولنو، اکاډميکو بنسټونو، دچارو کارپوهانو د نظرونو داخستلو په موخه دپارلمان ددواړو مجلسونو د کميسيونونو هڅې ډيرې اغيزمنې دي او دغه کار نهايي شوې مسودې چې د مجلس عمومي غونډې ته وړاندې کيږي، ډير ګټورر ثابتيږي.

دويم څپرکی

دراتلونکو ټولټاکنو دملاتړ لپاره د ملګرو ملتونو او مرستندويه هيوادونو د امادګۍ اعلان

ټاکل شوې ده، چې ملګري ملتونه او مرستندويه هيوادونه دافغانستان دولت سره په همغږئ خپله امادګي اعلان کړي. ملګري ملتونه او مرستدويه هيوادونه په دې برخه کې ژمن شي ترڅو راتلونکو ټولټاکنو اړتياوو د ټاکنيزو اصلاحاتو اوټآکنيزو ادارو د وړتياوو د پياوړي کولو په برخو کې خپل مالي او تخنيکي ملاتړاعلان کړي . او دافغانستان دولت او خلکو سره د رڼو او عادلانه ټاکنو په ترسره کولو کې مرسته وکړي.

1. د ټاکنيزو بنسټونو د وړتياوود تقويې ملاتړ

په دې برخه کې يواځې د ملګرو ملتونو او مرستندويه هيوادونو لخوا د ټولټاکنو دخپلواک کميسيون د وړتياوو لوړولو ملاتړ کافي نه دي، او لازمه ده، چې ملګري ملتونه او مرستندويه هيوادونه په راتلونکو ټاکنو کې د مدني ټولنو، سياسي ډلو او ازادو رسنيو د رول د پياوړي کولو لپاره ځانګړي پروګرامونه په لاره واچوي.

2. له راتلونکو ټاکنو څخه د څارنې د نړيوالو ماموريتونو ملاتړ

د افغانستان دولت بايد دټولټاکنو د مشروعيت او روڼوالي لپاره د څار له نړيوالو ماموريتو څخه خپل ملاتړ اعلان کړي، او په دې ټاکنو کې د نړيوالو څارګو او ناظرينو پراخ شتون ته زمينه برابره کړي.

دغه راز هيله کيږي، چې د ملګرو ملتونو سازمان او مرستندويه هيوادونه د افغانستان دولت سره په همکارئ او همغږئ له ټاکنو څخه د نړيوالو ناظرينو له ماموريت دملاتړ لپاره خپل رول ولوبوي، او دافغانستان ټاکنو ته نړيوال مشروعيت ورکولو کې همکاري وکړي.

دریيم څپرکي

د ټاکنو لپاره د رايي ورکونکو د نوم ليکنه

په هر هیواد کې د نوم ليکنې پروسه د ټاکنو د ترسره کيدو لپاره يو مهم او ارزښتناکه ګام بلل کيږي، د نوم ليکنې ميکانيزم د ټاکنو په شفافيت باندې تاثيرات لري، نو لازمه ده چې په نوم ليکه کې ددو مهمو مسلو ته جدي پاملرنه وشي يو داچې د نوم ليکنې ميکانيزم بايد مطمين او دناوړه ګټې اخيستنې امکانات پکې نه وي. دويم داچې دنوم ليکنې شرايط د ټولنې له عيني واقعيتونو سره برابر وي او کوم توپير پکې نه وي.

3. د رايه ورکوونکو د نوم ليکنې له پروګرامونو څخه نظارت او په دې اړه عامه پوهاوي

د راتلونکو ټولټاکنود نوم ليکنې له نوي پروګرام څخه وړاندې لازمه ده، ترڅو د هغه ميکانيزم او طريقې په اړه چې د نوم ليکنې پروسه دهغه په اساس جوړه شوې، دعامه پوهاوي پروګرام ترسره شي، او يا په دې برخه کې د ټولټاکنو د خپلواک کميسيون تطبيقي پلان په ټول هيواد کې په لاره واچول شي ، دويم دا چې د مدني ټولنو، سياسي ډلو او ازادو رسنيو ته د نوم ليکنې له پروسې څخه د نظارت زمينه برابره او له دې څخه ملاتړ وشي.

4. د رايه ورکوونکو د نوم ليکنې تطبيقيدونکي پروګرام ميکانيزم.

د نوم ليکنې لپاره بايد داسې کړنلارې او پروسيجرونه طرحه او اجرا شي ترڅو هغه ستونزې چې د نوم ليکنې په پخوانيو پروسو کې، لکه د کم عمرو نوم ليکنه، له يو کارت څخه ډيرو کارتونو ورکول، د ښځو کارتونه نارينه وو ته ورکول، په نه شتون کې د کارتونو ويشل، او داسې نورې ستونزې کولې شي د راتلونکو ټولټاکنو رونوالي ته زيان ورسوي ، بايد ددې مخه ونيول شي.

5. د کمپيوټرې تذکرو دوېشلو پروګرام

د دولت لخوا د کمپيوټري تذکرو دويشلو لپاره امادګي يو ډير مهم او تاريخي اقدام دي، او په وخت ددې کار ترسره کول د اوسني نظام تر ټولو ستره لاسته راوړنه ګڼل کيږي. د کمپيوټري تذکرو ويشل دغه راز دراتلونکو ټولټاکنو رونوالي لپاره هم ډير ګټور او اغيزمن دي، دې لپاره لازمه ده، چې دافغانستان دولت او نړيواله ټولنه له دې پروسې څخه ملاتړ وکړي او دکمپيوټري تذکرو دويشلو د پروسې د چټکتيا لپاره لازم اقدامات او اجراات وکړي.

څلورم څپرکی

د امنيتي مسووليتونو دليږد په پروسه کې د ولسمشريزو ټولټاکنو امنيتي پلان ته ځاي ورکول

افغان ځواکونو دامنيت دليږد پروسې د چټکتيا په موخه د روان کال د مي په مياشت کې د امريکا په شيکاګو ښار کې د افغانستان او ناټو سازمان غړيو هيوادونوپه ګډون غونډه جوړه شوه، دا غونډه د امنيت دپروسې د تطبيق لپاره ډيره مهمه ګڼل کيږي، خو لکه څنګه چې ليدل کيږي، د امنيتي مسووليتونو دليږدل دپروسې نيته ، دافغانستان دراتلونکو ولسمشريزو ټاکنو له نيټې سره چې داساسي قانون لخوا يې وړاندوينه شوې، مصادفه ده. دې لپاره لازمه او اړينه ده، چې په ۲۰۱۴ کال کې دامنيتي مسووليتونو دليږد په پروسه کې د ولسمشريزو ټولټاکنو امنيتي پلان په سمه توګه مشخص او څرګند شي.

6. د ولسمشريزو ټولټاکنو امنيتي پلان

د راتلونکو ولسمشريزو ټولټاکنو امنيتي پلان بايد د ټاکنو له نيټې څخه شپږ مياشتې مخکې او درې مياشتې وروسته په نظر کې ونيول شي . دغه راز دا پلان بايد دافغان او ناټو ځواکونو لخوا دافغانستان دټاکنيز قانون ، د پخوانيو ټاکنو تجربو، او اوسنيو شرايطو ته په کتلو سره جوړ او عملي شي.

دا امنيتي پلان بايد دافغان ملي ځواکونو په رهبری او د ناټو ځواکونو په ملاتړ او حمايوي رول تطبيق او پلي شي. خو ددې پلان د تطبيق مرحلې بايد دڅارنې او نظارت ديوه ګډې کميټې لخوا چې د ملي دفاع ، کورنيو چارو وزارتونو، ملي امنيت، ناټو، ملګري ملتونه، د ټاکنو خپلواک کميسيون ، ولسي جرګې د مدني ټولنو او سياسي ډلو له استازوڅخه جوړه وي، ترسره شي.

7. دټولټاکنو دامنيتي پلان تطبيقي تګلاره

د ټولټاکنود امنيتي پلان دتطبيق پاليسي يا تګلاره بايد دامنيتي او لوجستيکي خدمتونو وړاندې کولو پر مهال د بې پلوۍ او تبعيض د نشتوالي ددوو مهمو پرنسيپونو د عايت کولو ډاډ ورکړي. دغه راز ددې پلان د ښه والي لپاره لازمه ده، چې ګډه کميټه د رايو ورکولو د مرکزونو د جوړولو دساحو د تثبيت له پروسې څخه څارنه وکړي، او درايو ورکولو د مرکزونو دتامين په برخه کې د امنيتي مقاماتو له هر ډول تبعيض لرونکي چلند بايد مخنيوي وشي. دغه راز ياده شوې کميټه د سيميزو امنيتي مقاماتو لخوا دبې پرې توب د اصل په رعايت کولو او په ځانګړې توګه د ټاکنيزو مبارزواو رايو ورکولو پر مهال ډاډ ورکړل شي.

پنځم څپرکی

د راتلونکو ټولټاکنو لپاره لوژستيکي عمليات

د ټولټاکنو لوجستيکي برنامې ته اړتيا د افغانستان په څېر يوه هېواد کې چې جغرافيايي او ځمکني ستونزې ولري، ډېر ليدل کېږي او ايجابوي چې دغه برنامه د قوي مالي ملاتړ او ښه مديريت سره يې پلان جوړ او د پياوړو کارکوونکو په درلودلو او دتخنيکي وسايلو او ټکينالوژۍ څخه په ګټې اخيستو سره په ټول هېواد کې پلې شي .

8. د ټولټاکنو د بهير د لوژستيکي عملياتو مديريت او پلان جوړونه

د لوژستيکي عملياتو د بريالیتوب لپاره اړينه ده، چې د ټولټاکنو خپلواک کميسيون د ټاکنو له نېټې څخه کم تر کمه شپږ مياشتې وړاندې د امنيتي ارګانونو سره په همغږۍ د اوسنيو شرايطو،د هوا حالاتو، او د شته امکاناتو او ستونزو ته په کتلو سره د لوژستيکي عملياتو پلان جوړ کړي او له نهايي کولو سره څخه مخکې دغه پلان بايد د مدني ټولنو بنسټونو او سياسي ډلو ته وړاندې کړي او دهغوی د مشورو په رڼا کې نهايي او اجرااتو ته وړاندې کړي، کميسيون موظف دی چې په هېواد کې د راتلونکو ټولو ټولټاکنو لپاره يوه کليدي ستراتيژي ولري.

9. د لوژستيکي عملياتو پر مهال د حساسو توکو ساتنه

د ټولټاکنو د لوژستيکي عملياتو په پروګرام بايد داسې تګلارې په پام کې ونيول شوي، ترڅو ساحې ته د ټاکنو د حساسو توکو د لېږد ، رايو ورکولو او د رايو شمېرنې پر مهال او له ساحو څخه ګودامونو ته د توکيو د بېرته لېږد پر مهال خوندي وسائل شي. دغه راز د ټاکنو خپلواک کميسيون بايد د حساسو توکو د لېږد، درايو ورکولو ، له ساحو څخه دزېرمه کولو سيمې ته د بېرته لېږد پر مهال معلومات ورکړي او د ټاکنو د رڼې پروسې په اړه ډاډ ورکړي.

10. په 2014کال کې د ولسمشريزو ټاکنو په لوژستيکي عملياتو کې د ناټو ملاتړی رول

دراتلونکو ټولټاکنو لوژستيکي عمليات د ناټو له ملاتړي رول پرته به ډير ستونزمن وي، ځکه چې دافغانستان ددولت او د ملي امنيتي ځواکونو امکانات او وسايل دومره نه دي چې ، په کم وخت کې لوژستيکي عمليات دناټو له ملاتړي رول څخه ترسره کړي. ځکه نو لازمه ده، چې د وروستي حل لپاره د ناټو ځواکونه ژمنه وکړي چې، لکه د پخوا په څير د ۲۰۱۴ کال په ټولټاکنو کې خپل رول ترسره کړي. د ناټو له دې ژمني پرته دا به ډيره ستونزمنه وي، چې افغان ملي ځواکونه د وسايلو او امکاناتو د کمښت (هوايي او تيز ځمکني ترانسپورت) په صورت کې وکولې شي د راتلونکو ټولټاکنو لوژستيکي عمليات په ښه او منظمه توګه ترسره کړي.

شپږم څپرکی

په راتلونکو ټولټاکنو کې ددولتي ادارو درول په اړه د اغيزمنو مقرراتو جوړول

د پخوانيو ټولټاکنو په پروسو کې ددولتي ادارو او دولتي چارواکيو دلاسوهنې د مخنيوي په موخه د څرګندو مقرراتو نه شتون يو له مهمو ستونزو څخه و، او ددې وضعيت داوامداره کېدل کولی شي چې د راتلونکو ټولټاکنو پروسه هم له ننګونو سره مخامخ کړي، دا په داسې حال کې ده، چې په ټولټاکنو کې ددولتي ادارو د نه لاسوهنې په اړه د ۱۳۸۸ لمريز کال ۲۰ فرمان په ډېرو برخو او مواردو کې نه دي عملي شوي، ځکه نو لازمه ده، چې څرګند مقررات جوړ او اجرا کړي شي ترڅو د راتلونکو ټولټاکنو پر مهال ددولتي ادارو دلاسوهنې او له دولتي سرچينو څخه ديوه ځانګړي نوماندان لپاره د ګټه پورته کولو مخه ونيول شي. دغه راز لازمه ده، چې

دټولټاکنو د پروسي پر مهال له داډول مقرراتو څخه کلکه څارنه وشي او د سرغړوني په صورت کي له سرغړوونکو سره قانوني چلند وشي .

11. (په راتلونکو ټولټاکنو کې د پولیسو رول) د پولیسو په ادارو کې د ټولټاکنو د څانګړو تګلارو طرحو جوړول او اجرا کول

ټولټاکني اغیزمن رول لري، لازمه ده، چي ددغه مهم رول د بي پلوۍ د اصل په مراعت کولو سره د پولیسو دمنسوبینو او په ځانګړې توګه د هغو پولیسو لخوا چي د رایو ورکولو د مرکزونو دامنیت ساتلو مسوولیت په غاړه لري، وشي، همدې لپاره ډېره اړینه ګڼل کیږي، چي دراتلونکو ټولټاکنو پر مهال د پولیسو دمسوولینو او دولتي ادارو مسوولیتونه دداسي مقرراتو د جوړولو اود اجراکولو له لاري وضعه شي ترڅو دغه کار دټولټاکنو دپروسي، درایو دشمیرلو پرمهال د پولیسو بي طرفي رامنځته او دټاکنو د پروسي پر مهال ددې ادارو له صلاحیتونوڅخه د ناوړه ګټه اخیستو کچه کم تر کمه ټیټه شي.

د پولیسو په ادارو کي د ځانګړیو انتخاباتي تګلارو شتون کولي شي د پولیسو لخوا د ځېل شویو خلکو لکه ښځو، ژورنالستان او نړیوالو څارونکوته زیاته پاملرنه وشي.

12. په ټولټاکنو کې دسیمییزو ارګانونو د خپلواکې اداري رول

د سیمییزو ارګانونو خپلواکه اداره، د خپلو حساسو صلاحیتونو او مسوولیتونو ته په کتلو سره یوه معتبره دولتي اداره ده، او د ټولټاکنو دپروسي پر مهال او په ځانګړې توګه په سیمییزه کچه له ډېر مهم رول څخه برخمه ده. دغه اداره هم باید د ټولټاکنو دپروسي پر مهال د ځانګړیو مقرراتو او تګلارو جوړولو سره په ټول هیواد کي د والیانو، ولسوالانو او نورو سیمییزو چارواکیو د ناوړه ګټي اخیستو مخنیوي وکړي او دراتلونکو ټولټاکنو پر مهال دې ددې اداري د بي طرفی په اړه سیاسي ډلو او د مدني ټولنو بنسټونو ته ډاډ ورکړي.

13. په ټولټاکنو کې د ښځو درغنده رول په موخه د ښځو وزارت لخوا د ځانګړیو طرحو او مقرراتو جوړول

په ټول هیواد کي د ښځو د پراخه شتون او ونده کولي شي د ټولټاکنو مشروعیت ته تضمین ورکړي، خو ترکوم ځایه پورې چي د ښځو د ګډون جلبول ځانګړو پاملرنو ته اړتیا لري ، لازمه ده، چي په راتلونکو ټولټاکنو کي د ښځو د پراخي ونډې او ددوي درول په موخه که هغه نوماندانې وي او یا رایه ورکوونکي، وي د ټاکنیزو بنسټونو، د ښځو چارو وزارت د مدني ټولنو دبنسټونو ، سیاسي ډلو او نورو لخوا ځانګړي اقدامات په لاره واچول شي.

په ټولټاکنو کې د ښځو دپراخه ګډون لپاره د ښځو چارو وزارت رول ډېر مهم او ارزښتمند وي، ددې وزارت اداري وړتیا، او تشکیلاتو(مرکزي اداري، ولایتي دفترونه، او مسلکي پرسونل) ته په کتلو سره دغه وزارت باید د ښځو له پراخي ونډې څخه د ملاتړ په موخه د ځانګړیو ټاکنیزو تګلارو جوړولو او ددې اجرا سره اغیزمن او مهم رول ولوبوي.

14. د ټاکنیزو مبارزو پر مهال د ارشاد حج او اوقافو وزارت رول

دټولټاکنو په پروسه کي د ملا امامانو، د جوماتونو د خطیبانو، تکیه خانو رول ډېر مهم وي. اوپه دې حالت کي چي د مقرراتو او تګلارو جوړولو پر مهال د هغوي رول په کره توګه ځانګړي شي، کولي شي چي ددوی له دې رول څخه د ټولټاکنو د پروسي په رونوالي کي ګټه پورته شي، ځکه چي دافغانستان خلک خپلو مذهبي اعتباردونو ته ډېر ارزښت ورکوي، او دعلماوو خبرو ته ډېر غوږ نیسي، ځکه نو لازمه ده، چي د حج، ارشاد او اوقافو وزارت د اغیزو تګلارو جوړولو او اجرا کولو سره ددې وزارت منسوبین اړ باسي، چي د ټولټاکنو د پروسي پر مهال خپله بي طرفي وساتي.

15. دراتلونکو ټولټاکنو په پروسه کې د مدني ټولنو د بنسټونو رول

د تیرو څو کلونو پر مهال د مدني ټولنو بنسټونه دیوه فشار اچوونکي قوې په توګه په هیواد کي داصلاحاتو راوستو په برخه کي مهم رول لرلي دي، ځکه نو لازمه ده، چي دا بنسټونه د اغیزمنو پروګرامونو د جوړولو او اجرا کولو له لارې ، د ټاکنیز نظام داصلاحاتو لپاره په دوامداره او سیستماتیکه توګه ژمن واوسي، او په بې برخه کي خپل رول ادا کړي.

د مدني ټولنو بنسټونه باید دټاکنیزو اصلاحاتو موضوع د خپلو کاري پروګرامونو د لومړۍ درجې لومړیتوبونو کې په نظر کې ونیسي او د ټاکنیزو اصلاحاتو د ملاتړ په موخه لنډمهاله او اوږود مهاله پلانونه طرحه او عملي کړي، دغه راز لازمه ده، چې دغه بنسټونه د مطلوبو پایلو لاسته راوړلو په موخه خپلو ملاتړي پروګرامونو له لارې اغیزمنې لارې چارې د ټاکنیزو اصلاحاتو د ملاتړ لپاره ځانګړې او د اجرااتو لپاره وړاندې کړي.

16. د راتلونکو ټولټاکنو په پروسه کې د خپلواکو رسنیو رول

دراتلونکو ټولټاکنو په پروسه او تیاریوکې د خپلواکو رسنیو رول ډیر مهم دي ، ځکه نو لازمه ده، چې خپلواکې رسنۍ ددې مهم رول په ښه توګه ترسره کولو سره د ښو او اغیزمنو پروګرامونو، عامه پوهاوي او د څارنې له لارې خپله ژمنتیا وښیې. ددا ډول پروګرامونو ترسره کولو سره له یوې خوا دخلکو عامه پوهاوي زیاتیږي، او له بلې خوا دغه کار دټاکنیزو اصلاحاتو لپاره د سیاسي مشرانو، قانون جوړوونکو بنسټونو، مدني ټولنو پاملرنه جلبوي او په ټاکنیز نظام کې داصلاحاتو او بدلون راوستو زمینه برابروي.

اووم څپرکی

د ټولټاکنو د نوي قانون داصلاح لپاره وړاندیز شوي اصول

17. په راتلونکو ټولټاکنو کې د نوماندانو شرایط اوځانګړتیاوې (اوصاف)

دراتلونکو ټولټاکنو د نوماندانو لپاره باید شرایط او مواصفات د کولتوري حالت، دټولنې شرایط او د ټولنې د پرمختګ اړتیاوو ته په کتلو سره جوړ شي، او دغه کار د هیواد په منتخبو ادارو کې د خلکو داغیزمن استازیتوب وندې ضمانت کوونکې وي.

دغه راز باید په مقرراتو او قوانینو کې د نوماندانو لپاره له هغو شرایطو او صفاتو له ټاکلو څخه ډډه وشي چې د تبعیض او په نوماندانو کې د ناوړه ګټه اخیستنې لامل ګرځي.

18. په ټولټاکنو کې د نوماندانو د رد صلاحیت میکانیزم

په ټولټاکنو کې د نوماندانو دصلاحیتونو دڅیړنې میکانیزم یوه مهمه مسله ده، لازمه ده، چې دغه کار پر رڼو او څرګندو اصولو ولاړ وي، ، هغه مقررې چې په دې برخه کې د ټاکنو په قانون کې ثبتیږي، باید د ټولو نوماندانانو د مدني حقوقو ضمانت کوونکې وي. او په منتخبو ادارو کې د هغو نوماندانو دراتګ مخه ونیول شي چې په ټاکل شویو شرایطو او اصولو برابر نه وي، دغه راز لازمه ده، چې له جدي او ځانګړیو پیینو پرته له ټاکنیزو مبارزو وړاندې د نوماندانو دصلاحیتونو د هر ډول څارنې ترسره او په دې برخه کې د اعتراضونو مخه ونیول شي.

19. د هغو نوماندانو د صلاحیتونو څیړنه چې له خپلو دولتي دندو څخه استعفي ورکولو ته اړ دي

هغه نوماندان چې په قانون کې له دولتي دندو استعفي ته اړ پیژندل شوي ، یواځې اړوندې ادارې ته په استعفي ورکولو اړ ویستل شوي دي، خو دهغه داستعفي منظورې داړوندې ادارې لخوا باید د اړونده نوماند له مکلفیتونو څخه نه وي.
ځکه، تجربو ښودلې، چې په دولتي ادارو کې اوسني شرایط په نظر کې نیولو سره ، له نوماندانو استعفي اخیستل د هغوی له توانایی څخه بهر او عادلانه هم نه دي، ترڅو هغوی د اړوندې له لوري د استعفي نه منلو په اساس رد صلاحیت کړي، اړونده اداره ددې صلاحیت او حق نه لري چې دهغه چا استعفي رد کړي چې غواړي ځان نوماند کړي او د نوماند داستعفي څخه اطمینان ورکول د کمیسیون له صلاحیتونو څخه دي.
په یوه ټاکنیز مقام کې د کاندید کیدو په موخه دیوه چا داستعفي غوښتنه، قطعي پریکړه ګڼل کیږي، له هغې ورځې چې دیوه چا استعفي لیک وسپارل شي باید له دندې څخه جلا شي ، خوپه اړونده اداره کې د خلکو بیا مقرریدل دي په کلي صورت کې دقانون په چوکاټ کې ترسره شي.

اتم څپرکی

د هغو نوماندانو د صلاحیتونوڅیړنه چې له غیر قانوني وسلوالو ډلو سره په اړیکو تورن دي

تر هغه پورې چې له غیر قانوني وسلوالو ډلوسره د تورنو کاندیدانو دصلاحیتونو د څیړنې لپاره دیوه میکانیزم جوړول په یوه هیواد کې د رهبرانو او مخورو په مینځ کې د نظر یووالي ته اړتیا لري. نو لازمه ده، چې د ټاکنو په اوسني قانون کې د داسې یوه میکانیزم شتون دي، دویم دا چې هغه لارې او مقررات چې د تورنو کاندیدانو دصلاحیتونو دڅیړنې لپاره د ویټنګ د میکانیزم په رابطه د ګټې وړ ګرځي، باید داسې په نظر کې ونیول شي ترڅو د تصمیم نیوونکو بنسټونو(دکاندیدانو دصلاحیتونو د څیړنو کمیسیون) په پریکړو کې د تیروتنې لامل نه شي. او په پایله کې د کاندیدانو د سیاسي او مدني حقوقو اتلاف له خانه سره ونه لري.

20. غیر قانوني وسلوالو ډلو سره

داړیکو په لرلو دتورنو نوماندانو دصلاحیتونو د څیړنې کمیټه

دکاندیدانو دصلاحیتونود څیړنې د کمیسیون جوړښت باید دټاکنو په نوي قانون کې داسې اصلاح شي ترڅو د څیړنو پر مهال یې بې طرفي تضمین شوي وي، او پریکړې یې د اعتبال وړ او لازم مشروعیت ولري. څکه نو لازمه ده، چې د ویټنګ د کمیټې په جوړښت کې ددولتي ارګانونو له استازو پرته، د مدني ټولنو، اکاډمیکو بنسټونو او بشري حقوقو استازي هم شتون ولري.

21. د مرافعه غوښتو د حق تضمین او ددفاع لپاره کافي وخت

د نوماندانو د مدني حقوقو د اتلاف د مخنیوي او څیړنیزو ارګانونو په پریکړو کې د کمښت په موخه ، لازمه ده چې د مرافعه غوښتنې حق د هغو نوماندانو چې غیر قانوني وسلوالو ډلو سره په اړیکو لرلو تورن دي، د ټاکنو په قانون کې په رسمیت وپیژندل شي ، ددفاعي او اسنادو وړاندې کولو پر مهال هغوي ته مناسب وخت په نظر کې ونیول شي ، چې په دې برخه کې د ټولټاکنو د شکایتونو کمیسیون کولي شي دمرافعه غوښتنې رول ولوبولي شي.

نهم څپرکی

22. د رایو ورکولو سیستم بدول بل سستم سرهSNTV

اوسني سیستم (نه لیږدیدونکي یوه رایه) چې ددې منفي اغیزې پر سیاسي ډلو، مقننه قوې اغیزمن او د ټولټاکنو دپروسې پر روڼوالي په بشپړه توګه حس کیږي، لازمه ده، چې داسیستم یوه بل داسې سیستم سره بدل کړي شي، چې د سیاسي ډلو دپرمختګ ترڅنګ په انفرادي توګه کسانو ته د سیاسي رقابت زمینه هم برابره کړي. بل پلو د رایو ورکونې د نوي سیستم سیاسي ډلو ته دقانوني امتیازاتو ورکولو سره سره د هغوي پر اوږرو یو شمیر مسوولیتونه هم اچولي دي په ګوندونو کې دننه ددیموکراسی پیاوړي شوي او هغوي یې به ملي او دیموکراتیکو ګوندونو بدل کړي دي.

23. دیوه ګوندي سیستم په تمثیلولو کې د سیاسي ګوندونو مسوولیتونه

سیاسي ګوندونه دي مکلف شي څو په خپلو ساختارونو کې د ګوند دننه ډیموکراسي پیاوړې کړي، د ټولیزې تصمیم نیونې لارې چارې دې، په ځانګړې توګه، د ګوند د نوماندانو د پیژندنې په اړه ټاکنیزو چارواکو ته ترجیح ورکړي.

همدارنګه سیاسي ګوندونه چې په ټاکنو کې ګډون کوي، قانوناً باید د کاندیدانو د لېست د پیژندنې پر مهال د هېواد له عیني واقعیتونو سره برابر د جندر د میزان په پام کې نیول د ټاکنو کمېسیون ته څرګند شي.

ګوندونه باید د ډیموکراسی د بنسټیزې کولو په برخه او د حکومت د کړنو په څارنه کې فعال رول ولوبوي.

24. د دولت لخوا د سیاسي ګوندونو مالي ملاتړ

ددولت لخوا د سیاسي ګوندو مالي ملاتړ د هغوی د توانایي د پیاوړتیا په برخه کې ګټورثابتیداي شي ، ترڅو د ګوندونو بیروني بیروني ستونزي ورسره راکمي شي.

نو لازمه ده، چې د افغانستان دولت په کلنی توګه د ګوندونو د مالي حمایت لپاره لاري چاري ولټوي.

دغه راز ګوندونو ته پکارده چي ددولت لخوا د مالي حمایت د ترلاسه کیدو او دهغې د لګښت په هکله یو شفاف میکانیزم ولري.

25. د ولسي جرګې ټاکنیزې حوزې

دراي ورکولو داوسني نه لیږدیدونکي یوه رایه (SNTV) سیستم ترمخه د ولسي جرګې یواځې هغه نوماندان چې په اړونده حوزه کې ډیرې رایې ترلاسه کړې وي، ګټونکي شمیرل کیږي، دا مسله دتاکید پر خلاف (داساسي قانون ۸۳مې مادې ۶مه فقره) په یوه حوزه کې د خلکو دعادلانه استازیتوب د نه تامنیدلو لامل ګرځې. ځکه نو لازمه ده، چې د ټاکنو په قانون کې د حوزه بندی څرنګوالی داسي اصلاح شي چې په منتخبو بنسټونو کې د خلکو عادلانه استازیتوب تامین شي. نواړینه ده ، چې د ټاکنو په قانون کې اقدمات وشي ترڅو په منتخبو نهادونو کې د خلکو عادلانه استازیتوب تامین شي.

لسم څپرکي

په راتلونکو ټولټاکنو کې ټاکنیز شکایتونو ته دلاس رسي میکانیزم

په یوه ټاکنیز نظام کې د ټولټاکنو د شکایاتو کمیسیون د ټولټاکنو له خپلواک کمیسیون او عدلي نظام څخه د یوه جلا او بې پلوه مرجع په توګه ساتنه ، کولی شي یو اغېزمن میکانیزم د ټاکنیزو شکایتونو ته د رسیدلو لپاره وګرځي. خو لازمه ده، چې دغه مرجع دیوه دایمي بنسټ په توګه د قانوني او څرګندو ضمانتونو په ثبتولو سره په رسمیت وپیژندل شي او پرېکړې یې د ټولټاکنو د خپلواک کمیسیون ، عدلي او قضایي ادارو لخوا ملاتړ او د درناوي وړ وګرځي.

26. د ټولټاکنو د شکایتونو کمیسیون ته د بشپړ مشروعیت او اعتبار ورکولو په موخه لازمه ده، چې ددغه کمیسیون دغړیو د تشکیل، د غړیو د ګومارنې ، دهغوی صلاحیتونو او د هغوی خوندیتوب شرطونه په ټاکنیز نظام کې جدي او زیاته پاملرنه وشي .

هغه ټول شرایط چې د ټولټاکنو دشکایتونو د کمیسیون د کمشنرانو د کاندیدانو لپاره په قانون کې ثبتیږي، باید د دوو او اساسي معیارونو (بلې پرې توب او مسلکي والی) تضمین کوونکي وي، دویمه دا چې د هغوی د ګومارنې څرنګوالی، خوندیتوب او ټول صلاحیتونه او مسوولیتونه دا ډول وي، ترڅو هغه کسان چې د کمېشنرانو په توګه ټاکل کېږي،د ټولټاکنو پر مهال د کمیسیون مسلکي کړنه او بې پرې توب ډاډ ورکړي او د دندې پر مهال د سیاسي ډلو او په ځانګړې توګه د واکمنې ډلې له نفوز څخه خوندي وي.

یوولسم څپرکی

په راتلونکو ټولټاکنو کې د ټاکنیزو مبارزو دوره

د ټاکنیزې مبارزې دیوې مناسبې زمینې تنظیمولو په موخه لازمه ده، چې د ټولټاکنو په نوي قانون کې داسې قانوني ضمانتونه ورکړل شوی وي، چې له مخې یې ټولو کاندیدانو ته یو ډول فرصتونه ورکړل شي، دغه راز په دې دوره کې د قوانینو او مقرراتو د ښه تنظیم او څارنې په موخه د ټاکنیزو ادارو ورتیا لوړه کړی شي او په دې دوره کې د اجرااتو د رڼوالي په اړه خلکو، مدني بنسټونو او سیاسي ډلو ته ډاډ ورکړي.

27. د کمپاین پر مهال له عامه قانوني سرچینو څخه یو ډول ګټه اخیستنه او له دې سرچینو څخه د ناوړه ګټې او تبعیض مخنیوی.

د ټولټاکنو پر مهال له دولتي سرچینو څخه د ناوړه ګټې اخیستو په موخه د څرګندو مقرراتو او ځواب ورکولو شتون یو له مهمو امرونو څخه دي، ځکه نو لازمه ده، چې ترڅو څرګند او اغېزمن مقررات او یو د کنټرول یو میکانیزم او په ځانګړې توګه له دولتي سرچینو څخه د کاندیدانو په ګټه د ناوړه ګټې اخیستو په اړه د ټولټاکنو په نوي قانون کې رامنځته شي. ترڅو د راتلونکو ټولټاکنو پروسه په رڼه توګه تضمین شي او د ټاکنیزو مبارزو پر مهال ټولو کاندیدانو ته یو ډول فرصتونه تضمین شي.

28. د ټاکنیزو مبارزو پر مهال ددولتي رسنیو رول

د ټولټاکنو قوانین او مقررات باید ضمانت ورکړي، چې د ټاکنو دپروسې پرمهال دولتي رسنی پخپلو خپرونو کې د بې طرفی اصول، توازن او د نه پلوی اصول په پام کې نیسي او په دې برخه کې ډول سرغړوني سره باید قانوني چلند وشي.

29. د ټولټاکنو د پروسې پر مهال د رسنیو د څار میکانېزم

د ټولټاکنو د پروسې پر مهال له رسنیو څخه د څار میکانېزم باید داسې جوړ او عملي شي چې د ټولټاکنو پر مهال ټولې دولتي او نادولتي رسنی ددې میکنانیزم تر سیوري لاندې قرار ولري او دسرغړوني په صورت کې د منل شویو اصولو له مخې له بیلا بیلو رسنیو د شوي سرغړوني په متناسب سره قانوني چلند وشي

دولسم څپرکی

د ټاکنیز کمپاین پر مهال د کاندیدانو د مالي چارو د کنټرول سیستم

تر هغه ځایه پورې چې نوماندانو ته د مساوي فرصتونو له ورکړې څخه ملاتړ او په ټاکنو کې د مالي فساد مخنیوی ډېرې مهال د یوه داسې قانوني میکانیزم پورې اړونده وي، چې د کاندیداهنو او سیاسي ډلو د مالي چارو اغېزمن کنټرول وي.ځکه نو لازمه ده، چې دیموکراتیکو نظامونو له تجربو څخه په ګټې اخستنې سره د ټاکنیزو کمپاینونو د مالي چارو تنظیم د ټاکنو په نوي قانون کې یو ځانګړې برخه چې د کمپاینونو پر مهال د کاندیدانو مالي چارو رونوالی په کره توګه تضمین کړي، رامنځته شي.

30. د ټاکنیز کمپاین پر مهال د کاندیدانو او سیاسي ډلو د لګښتونو محدودیت

د ټاکنو د کمپاین پر مهال د کاندیدانو او سیاسي ډلو پر لګښتونو محدودیت لګول، یوه مهمه مسئله ده، ځکه نو لازمه ده، چې د ټاکنو نوی قانون اوسنیو شرایطو ، ټولنیزو حالاتو او د هیواد اقتصادي حالت ته په کتلو سره دغه قانون د کاندیدانو او سیاسي ډلو مسوولیتونه په دې برخه کې واضحه کړي

دغه راز د کاندیدانو ځیني فعالیتونه د ټاکنیزو مبارزو پر مهال چې مالي اړخ ولري، او په غیر مستقیمه توګه د پیرودلو معنی ورکوي لکه د جامو ورکول، وسایل د کمپاین پر مهال د اساسي قانون له مخې په توګه منع اعلان شي.

31. کاندیدانو او سیاسي ډلو د مالي ملاتړ محدودیت

دغه راز د کاندیدانو پر مالي ملاتړ محدودیتونه وضع کول، د ټاکنو د رونوالي پروسې لپاره ګټه ور وي او لازمه ده، چې د ټولټاکنو په نوي قانون کې د هېواد ښکاره واقعیتونه په نظر کې نیولو سره د حقیقي او حکمي اشخاصو په تعینولو کې چې کاندیدان او سیاسي ډلې مالي ملاتړ کوي مکلف کړی شي چې دا حدود رعایت کړي.

32. د کاندیدانو پر لګښتونو د محدودیتونو لګولو اساس

د مالي لګښتونو د زیاتي کچې معیار او اساس د مالي ملاتړ په اړه کولی شي د هېواد اوسني شرایط په نظر کې نیولو او د رای ورکونکو شمیرې په نظر کې نیولو سره د ټولټاکنو کمیسیون سره په یوه ځانګړې ټاکنیزه حوزه کې ثبت شي .

33. د ټاکنيز کمپاين مالي چارو دراپور ورکونې مسوولیت

کانديدانو ته دراپور ورکونې د مکلفيت رامنځته کول، ګوندونه او هغه موسسې او غير دولتي شرکتونه چې کانديدانو سره مرسته کوي، بايد د ټاکنو په نوي قانوني کې په ښکاره سره شتون ولري، تر څو د ټولټاکنو دپروسې پر مهال د کانديدانو په مالي چارو کې رونې والی پياوړی شي .

34. د ټولټاکنو د کمپاين د مالي چارو د مقرراتو اجراييوي ضمانت

د ټولټاکنو په نوي قانون کې د ځانګړيو تاييد شويو ورګاندوينه چې وکولی شي د انديدانو مالي امورپه ښه توګه تنظيم کړي کولی شي په دې برخه کې اجرايي ضمانت هم وکړی شي، خو کوم شی چې بايد په دې تاييد شويو ورګاندويونو کې په نظر کې ونيول شي، له سرغړونوسره يې تناسب والی دی او دغه راز د اړونده اداري د مسوول د تطبيق وړتيا وي.

35. د کمپاين د مالي چارو د مقرراتو په تطبيق کې د ټاکنيزو کميسيونونو رول

د ټاکنو د خپلواک کميسيون رول د کمپاين د مالي چارو د مقرراتو په تطبيق کې ډېر اساسي وي، او لازمه د ه، چې د ټولټاکنو کميسيون پخپل جوړښت او پروګرامونو کې وړتيا او لازمي سرچيني ځانګړې او بشپړه امادګي ولري، تر د ټولټاکنو د پروسې پر مهال د کانديدانو مالي چارو د کنټرول ميکانيزم په ښه توګه کنټرول شي .

36. د کمپاين د مالي چارو د مقرراتو په تطبيق کې د نورو ادارو رول

د سکتوري وزارتونو او په ځانګړې توګه د ماليې وزارت ، د افغانستان بانک رياست د اقتصاد وزارت رول د کمپاين د مالي چارو د مقرراتو د تطبيق په اړه او په ځانګړې توګه د کانديدانو په اړه دراپور ورکونې مسايل، د سياسي ډلو او مرستندويه موسسو ټاکنيزو ادارو ته، اړينه ده ځکه نو لازه ده، چې د ټاکنيزو کميسيونونو او يادو شويو ادارو ترمنځ د همکارۍ او همغږی پياوړتيا د ټولټاکنو له پروسې وړاندې اغېزمن او کټور اقدامات واخيستل شي او عملي شي .

37. د کمپاين د مالي چارو د مقرراتو په تطبيق کې د نورو څارګرو ادارو رول

د څارنې په پروسه کې د دولتي ادارو له رول پرته د مدني ټولنې او رسنيو د ټاکنيز کمپاين د مالي چارو د کنټرول دقانوني ميکانيزم ډېر مهم وي ، او لازمه ده، چې دغه کار د ټاکنيزو ادارو، سياسي ډلو او نورو دولتي او نادولتي ادارو لخوا تشويق او ملاتړ وشي .

ديارلسم څپرکی

د راتلونکو ټولټاکنو د ملي څارنې ميکانيزم

تجربو ښودلې ده، په هغو هېوادونو کې چې تازه ديموکراسۍ لوري ته ځي، د ټولټاکنو له پروسې څخه د ملي بنسټونو څارنه ډېره مهمه وي، او کولی شي دغه کار د ټولټاکنو پر روڼوالي د خلکو او سياسي ډلو د باور په پياوړي کولو اغېزمن واقع شي .لازمه ده، چې د ټولټاکنو د څارنې لپاره ملي ظرفيتونه ددولت او نړيوالې ټولنې لخوا پياوړی او ملاړ وشي او په راتلونکو ټولټاکنو کې د دوی درول دپياوړي کولو لپاره ځانګړې ملاتړ په نظر کې ونيول شي .

38. پر ټولټاکنو د څار دبنسټونو تخنيکي ظرفيت پياوړی کول

تر هغه ځايه چې بې پلوه او مسلکي څارنه له ټولټاکنو څخه لازم اصول او ځانګړې کاري لارې او معيارونه دي، ځکه نو لازمه ده، چې دولت او نړيواله ټولنه او په ځانګړې توګه د ټولټاکنو مرستندويان د ځانګړيو پروګرامونو د په لاره اچولو له لارې د ملي څارونکو د ظرفيت زياتول دڅارنې د ملي ميکانيزم په پياوړي کولو کې ادا کړي.

39. د ټاکنو پرمهال د بې طرفه ناظرينو لپاره د قانوني مصونيت رامنځته کول(د ناظرو ارګانونو استازي او مطبوعات)

څرنګه چې تجربو ښودلې ده، د ټاکنو په اړه د راپورونو خپرول د سياسي ډلو ټپلو او اشخاصو لخوا بيلا بيل عکس العملونه لري او ان ځينې يې بيا د ټاکنو په پروسه کې ناظرينو او رسنيو ته هم ګواښونه کوي،چې دغه کار د ناظرينو او خبريالانو پر روحيه منفي تاثيرات لري.

نو لازمه او ضروري ده چي د ټاکنو په نوي قانون کي د ناظرينواو ژورناليستانو لپاره د ټاکنو په بهير او هم له دغه پروسي وروسته قانوني تضمينات په پام کي ونيول شي.

څوارلسم څپرکی

د تشکيل قانون او د ټاکنو د خپلواک کمېسيون د صلاحيت لپاره وړانديز شوي اصول

د هېواد د پارلمان په واسطه د ټاکنو د کمېسيون د صلاحيت او د تشکيل د قانون تصيبول په هغه صورت کي چي د راتلونکو ټاکنو پرمهال د بي پلويتوب او د ټاکنو د مسلکي اداري د ظرفيت (د ټاکنو خپلواک کمېسيون) لپاره لازم تضمينونه ولري، کولای شي د ټاکنو د بهير په اړه عامه اعتماد لوړ کړي. نو لازمه ده چي ملي شورا او ولسمشر ډېر ژر دغه قانون په خپله کاري اجنډا کي شامل کړي او د سياسي ګوندونو او د مدني بنستونو د اصلاحي وړانديزونه په نظر کي نيولو سره د هغه په سمون کي څڼه وکړي.

ټول هغه شرايط چي په قانون کي د ټاکنيزو شکايتونو کمېسيون د کمېشنرانو پوست کانديدانو لپاره ټبټېږي، بايد د دوو بنسټيزو معيارونو (بي پلويتوب او مسلکيتوب) تضمينوونکي وي. دوهمه دا چي د غړو د انتخاب، مصوونيت او د ټول صلاحيتونه او مکلفيتونه بايد داسي وي، ترڅو هغه کسان چي د کمېشنرانو په توګه ټاکل کېږي، د ټاکنو د بهير پرمهال مسلکي کړني او د کميسيون بې پليتوب ډاډه کړي، د دندې پرمهال د سياسي ډلو په ځانګړي ډول د واکمني ډلي له نفوذه مصوون وي.

40. د ټاکنو د کمېسيون د غړو د ګومارني څرنګوالی او شرايط

د نړيوالو منل شوو اصولو ټينګښت او پر ځای کول لکه (خپلواکيتوب، بي پرې والی، مسلکي توب او رونوالی) له هغو مواردو دي چي بايد د ټاکنو د هري اداري په قوانينو او کړنلاره کي په پام کي ونيول شي.

نو لازمه ده چي د ټاکنو د کمېسيون د تشکيل او واکونو په قانون کي د ټاکنو د کمېسيون د غړو او نورو لوړپوړو کارمندانو لپاره شرايط او د ګومارلو لاره داسي اصلاح شي څو د هغوی مسلکي والی او وړتيا د دندې د اجرا په بهير کي خوندي وي.

د ټاکنو د مسلک اړوند لوړې زده کړې لرل، په سياسي ګوندونو کي نه غړيتوب، نېک شهرت، کاري تجربه او داسي نور شرايط چي د ټاکنو د کمېسيون د غړيتوب لپاره په پام کي نيول شوي دي، معيار دي وټاکل شي.

په عين حال کي بايد د کمېشنرانو د ټاکنو بهير په رڼه توګه ترسره شي، که څه هم له دي سربېره د هېواد ولسمشر، مدني ټولنه او اکاډميک بنسټونه هم په دي کي رول درلودلای شي.

41. له عدلي څار څخه د کمېسيون د غړو خونديتوب

د کمېسيون د غړو له بي پرې والي او خپلواکيتوب څخه ملاتړ، پر هغوی د قدرتمنو سياسي او نفوذ لرونکو کسانو د اغېز د کچي کموالی اړين دی، څو د دندې د تصدی پر مهال د توضيحاتو او څرګندونو پر وړاندې له عدلي څار څخه خوندي شي.

په دي اساس په دي برخه کي د ټاکنو د کمېسيون د تشکيل او واکونو په قانون کي بايد لازم صراحت شتون ولري.

42. د کمېسيون د کړنو په برخه کي معلوماتو ته د مدني ټولني، سياسي ګوندونو او رسنيو د لاسرسي تضمين

د ټاکنيزو ادارو په کړنو کي د روڼوالي د ټينګښت موضوع يو عمده اړين اصل دی، چي کولای شي په خپله تضمين کوونکی او د ټاکنو د کمېسيون بې طرفي هم شي.

نو اړينه ده چي د ټاکنو کمېسيون د تشکيل او واکونو په قانون کي لازم څرګندوالی شتون ولري، څو د کمېسيون د کړنو او اجرااتو په اړه، په ځانګړي توګه د ټاکنو د بهير پر مهال د مدني بنسټونو، سياسي ګوندونو، رسنيو او نورو ته د معلوماتو ته د لاسرسي ضمانت وکړي.

په دې برخه کې د ټاکنو د کمېسیون مکلفیت، مدني ټولنې، سیاسي ګوندونو، ازادو مطبوعاتو او د کمېسیون غونډو ته د نوماندانو د استازو، پرېکړو او تصویب شوو اسنادو ته د کمېسیون له خوا د لاسرسي تامینوالی کېدای شي قانوني تضمین و اوسي، چې د ټاکنو کمېسیون د تشکیل او واکونو په قانون کې صراحت ته اړتیا لري.

43. د ټاکنو د بهیر پر مهال د طرزالعملونو او مقرراتو د نه بدلون په اړه د کمېسیون مکلفیت

د نورو ډېرو ضروري مکفیتونو ترڅنګ، چې کمېسیون یې باید د پروسې د اجرا پر مهال په پام کې ونیسي، د کمېسیون د پرېکړو، طرزالعملونو او مقرراتو د نه بدلون او تعدیل مسئله د ټاکنو د بهیر پر مهال ده.

دغه کار به تر ډېره پر کمېسیون د سیاسي فشارونو مخه ونیسي او خپلواکي ته به یې ځواکمنتیا ور وبښي.

44. د ټاکنو د کمېسیون بودیجه

د کمېسیون بودیجه باید په خپله د کمېسیون له خوا طرحه او د ولسي جرګې له لارې دې تصویب شي څو له یوې خوا د بودیجې په طرحه کولو کې کمېسیون خلاص لاس ولري او بل له حکومت نه د بېلې یوې مرجع له خوا د هغې تصویب کولای شي پر دغه کمېسیون د حکومت د لاسوهنې د اغېز احتمال را کم کړي.

پنځلسم څپرکی

د ټاکنو پر مهال د مقرراتو او طرزالعملونو د وضع کولو او اجرا په اړه وړاندیز شوي اصول

د ټاکنو د مهمو پړاوونو د روڼوالي ، له هغې ډلې د رايي ورکولو پړاو، د رایو شمېرل او له محلاتو مرکز ته د هغو د پایلو لېږد لپاره اړینه ده چې د ټاکنو کېسیون مقررات، طرزلعملونه او تطبیقي پالیسی داسې وضع او ترسره کړي څو د ټاکنو د راتلونکي بهیر بریا په عادلانه او رڼه توګه تضمین کړي، په دې برخه کې عامه باور پیاوړی کړي او یوه سالمه رقابتي فضا رامنځته کړي.

45. د لنډ مهاله کارکونکو د استخدام پالیسي

په ټاکنو کې د کمېسیون د کار کوونکو د بې پرې والي د خونديتوب او په کړنو کې يې د چا د نه ملاتړ لپاره لازمه ده څو د کمېسیون د لنډمهاله کار کوونکو د ټاکنو پالیسي داسې جوړه او ترسره شي چې په کمېسیون کې د کاندیدانو د نږدې خپلوانو او په ټاکنو کې داخل د سیاسي ډلو د غړو له ګومارلو د ارشد کار کوونکو په توګه مخنيوی وشي.

دغه راز د لنډمهاله کار کوونکو د ګومارلو د بهیر د روڼوالي په منظور لازمه ده څو ناظرو مدني بنسټونو او سیاسي ګوندونو ته بلنه ورکړل شي ترڅو له دغه بهیر څخه څارنه او د ټاکنو له کمېسیون سره د دغه بهیر د روڼوالي او پیاړتیا په برخه کې مرسته وکړي.

46. په مرکزي او سیمه ییزه کچه د ښځینه کا کوونکو د جلب پالیسي

د ټاکنو په بهیر کې د ښځو ونډه د ټاکنو د کمېسیون د کار کوونکو په توګه کولای شي په ټاکنو کې د برخې اخیستو لپاره د هغوی د هڅونې لامل شي او د رایي ورکوني او شمېرنې پرمهال د ښځو د محلاتو د روڼوالي تضمین وکړي.

نو اړینه ده چې د ټاکنو کمېسیون د ځانګړو پالیسو د د اجرا او وضع له لارې، چې په سیمه ییزه او مرکزي کچه د ښځینه کار کوونکو په ګومارلو کې ګټمنې او اغېزمنې دي، خپل حق په دې برخه کې ادا کړي.

47. په ټاکنو کې د رايي ورکونې د محلاتو لپاره د معیارونو ټاکنه

د رایي ورکونې سیمې باید د یوه روڼ میکانیزم له مخې وټاکل شي، د محلاتو په ټاکلو کې دې عیني شرایط په ځانګړې توګه هغو ته د ښځو د لاسرسي مسئله دې په پام کې ونیول شي او هڅه دې وشي څو د رایي ورکونې لپاره د هغو سیمو له ټاکلو مخنیوی وشي چې په شخصي خاوندو کې وي او یا ورته لاسرسی ستونزمن وي.

دغه راز اړینه ده چې د رایي ورکونې د مرکزنو لیست له بشپړېدو مخکې ناظرو بنسټونو، سیاسي ګوندونو او خپلواکونو کاندیدانو ته په واک ورکړل شي ترڅو د مشورې او نیوکې په صورت کې د ځای یا مرکز د بدلون لپاره کافي وخت شتون ولري.

48. د رایو شمېرلو طرزالعمل او د پایلو لېږد له سیمو مرکز ته

د رایو شمېرلو پروسه، چې د ځانګړي رونوالي درلودنکي ده، نو لازمه ده د ټاکنو کمېسیون د رایو شمېرنې د طرزالعمل په اړه داسې طرحه جوړه او ترسره کړي، څو له لارې یې د دغه بهیر بشپړه څارنه شوني شي او په ټاکنو کې د ښکېلو خواوو باور ترلاسه شي.

د رایو شمېرنه باید د رایې ورکونې له پای ته رسېدو سره هم مهاله ترسره شي، د شمېرنې پایلې دې په ځانګړې فورمه کې ورسول شي او سربېره پر هغو کاپي ګانو چې په محل کې ځوړندېږي لږتر لږه لس نوري کاپیوي دي واخیستل شي، دوه کاپۍ دي داخلي او بهرني څارونکو (کتونکو) ته ورکړل شي او نوري کاپۍ د کاندیدانو استازو ته، چې په سیمه کې یې ډېرې رایې ترلاسه کړي، وسپارل شي.

49. په راتلونکو ټاکنو کې د رایو د بیا څلي شمېرنې طرزالعمل

هر ډول بیا څلي شمېرنه باید د ټاکنیزو شکایتونو د کمېسیون د پرېکړې پر اساس، د یوه روڼ میکانیزم له لارې، د نوماندانو د استازو، ناظرو بنسټونو او رسنیو په شتون کې ترسره شي.

50. د قرنطین شوو صندقونو څېړنه

د رایې ورکونې د صندوقونو قرنطین باید د نړیوالو منل شوو معیارونو پر اساس او د قرنطین شوو صندوقونو هر ډول څېړنه باید د ټاکنو د خپلواک کمېسیون پر وړاندیزاو د ټاکنیزو شکایتونو د کمېسیون پرېکړه د ناظرینو، کتونکو او د نوماندانو د استازو په شتون کې ترسره شي. درایو بیا شمیرنه دقانون خلاف او د باور وړنه ده او ددغه کار عاملین باید د قانوني تعقیب لاندي ونیول شي .

51. د ټاکنو د پایلو اعلان

د وروستیو پایلو د اعلان لپاره لاز وخت دې تر ممکن حده راکم شي، د مماثلو هېوادونو له تجربو او کړنو دې په اغېزمنه توګه کار واخیستل شي.

د غه اعلامیه د یو شمېر سیاسي ګوندونو او د مدني ټولنې د سازمانونو د یو لړ منظمو ناستو په پایله کې ، تسوید او نهایي شوې او د نوموړې اعلامیې په ترتیب کې د ګوندونو د وړاندیز شویو اصولو برسیره، په ملي او نړیواله کچه د مدني ټولنې د ټولټاکنو د څارنې له تجربو څخه هم ګټه اخیستل شوې ده.

پورتنې اړتیا ته په کتو سره ، د فیفا دفتر، د ټولټاکنو د اصلاحاتو لپاره د سیاسي ګوندونو او مدني ټولنې د وړاندیز شوې اصولو د ترتیب لپاره د دیموکراسي انترنیشنل موسسې په مالي مرسته د لومړنیو ناستو او دوه ورځني کنفرانس لپاره اړینې تخنیکي اسانتیاوې برابرې کړې څو چې د سیاسي ګوندونه او مدني ټولنې سازمانونه سره د وړاندیز شوې اصولو د سند په اړه د وړاندیزونو او سند نهایي کولو په اړه بحث وشي.

دغه سند په (15) څپرکو او(56) وړاندیز شوي اصول لري او په ټولیزه توګه په هغه موضوعاتو تمرکز کوي چې د ټولټاکنې د پروسې په رونتیا کې مرسته کوي، او په پایله کې په هغه ارزښتونو چې د ټولټاکنو په پروسه کې یې سیاسي ګوندونه او مدني ټولنه غوښتنه کوي، معرفي کوي او پلې کوونکې ادارې د هغه مراعات او پلې کولو ته هڅوي.

سیاسي ګوندونه او مدني ټولنې سازمانونه په دغه سند کې درج شوي اصولو د اعلانولو سره، د ټولټاکنو په پروسه کې د دخیلو اړخونو د حکومت، د ټولټاکنود ادارو، د قانون جوړونې سازمانونو او نورو حقیقي او حکمي شخصیتونو په ګډون، هیله کوي چې د ټولټاکنو د چمتوالي او د ټولټاکنو د اصلاحاتو په مهال له دغه اصولو څخه ملاتړ وکړي او په پروسه کې د دغه اصولو د پلي کولو په اړه ډاډ ورکړي.

اعلامیه اصول پیشنهادی احزاب سیاسی و جامعه مدنی در روند انتخابات

میزان -1391

فهرست

مقدمه: ٤

فصل اول ٥

اعلام اماده گی دولت افغانستان برای حمایت از تدویر انتخابات ریاست جمهوری آینده ٥

۱. تعین تاریخ انتخابات ریاست جمهوری آینده ٥

۲. حمایت دولت از روند اصلاحات انتخاباتی ٦

۳. حمایت دولت از نقش جامعه مدنی و احزاب سیاسی درروند قانونگذاری (تسوید، تدقیق و تصویب) ٦

٤. حمایت از نقش نهاد های مدنی و احزاب سیاسی حین روند تسوید ٦

۵. حمایت از نقش جامعه مدنی واحزاب سیاسی حین روند تدقیق قوانین انتخاباتی ٦

٦. حمایت از نقش جامعه مدنی واحزاب سیاسی حین روند تصویب قوانین انتخاباتی ٦

فصل دوم ۷

اعلام اماده گی سازمان ملل و کشور های کمک کننده برای حمایت از انتخابات آینده ۷

۷. حمایت از تقویت ظرفیت نهاد های انتخاباتی ۷

۸. حمایت از ماموریت های بین المللی نظارت از انتخابات آینده ۷

فصل سوم ۷

برنامه ثبت نام رای دهندگان برای انتخابات ۷

۹. آگاهی عامه و نظارت ملی از برنامه ثبت نام رایدهنده گان ۸

۱۰. میکانیزم تطبیقی برنامه ثبت نام رایدهنده گان ۸

۱۱. برنامه توزیع تذکره کمپیوتری ۸

فصل چهارم ۸

تثبیت جایگاه پلان امنیتی انتخابات ریاست جمهوری در پروسه انتقال مسوولیت های امنیتی ۸

۱۲. پلان امنیتی انتخابات ریاست جمهوری ۹

۱۳. پالیسی تطبیقی پلان امنیتی انتخابات ۹

فصل پنجم ۹

عملیات لوژستیکی برای انتخابات آینده ۹
۱۴.مدیریت و پلانگذاری عملیات لوژستیکی روند انتخابات.. ۹
۱۵.حفاظت از مواد حساس حین عملیات لوژستیکی ۱۰
۱۶.نقش حمایوی نیروهای ناتو در عملیات لوژستیکی انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴ .... ۱۰
فصل ششم ۱۰
وضع و اجرای مقررات موثر بمنظور تشخیص نقش ادارات دولتی در روند انتخابات آینده.. ۱۰
۱۷.طرح و اجرای پالیسی های مشخص انتخاباتی در ادارات پولیس (نقش پولیس در انتخابات آینده) ۱۰
۱۸.نقش اداره مستقل ارگانهای محلی در انتخابات.. ۱۱
۱۹.طرح و اجرای پالیسی های مشخص توسط وزارت امورزنان بمنظور حمایت از نقش فعال زنان در انتخابات.............. ۱۱
۲۰.نقش وزارت ارشاد، حج و اوقاف حین مبارزات انتخاباتی.. ۱۱
۲۱.نقش نهادهای جامعه مدنی در روند انتخابات آینده ۱۲
۲۲.نقش رسانه های آزاد در روند انتخابات آینده.. ۱۲
فصل هفتم ۱۲
اصول پیشنهادی برای اصلاح قانون جدید انتخابات ۱۲
۲۳.شرایط و اوصاف کاندیدان در انتخابات آینده.. ۱۲
۲۴.میکانیزم رد صلاحیت کاندیدان در انتخابات ۱۲
۲۵.بررسی صلاحیت کاندیدانی که مکلف به استعفا از پستهای دولتی اند ۱۳
فصل هشتم ۱۳
بررسی صلاحیت کاندیدان متهم به ارتباط با گروه های غیر قانونی مسلح (Vetting process) ۱۳
۲۶.کمیته بررسی صلاحیت کاندیدان متهم به ارتباط با گروههای مسلح غیر قانونی....................................... ۱۳
۲۷.تضمین حق مرافعه خواهی و وقت کافی برای دفاع.. ۱۴
فصل نهم.. ۱۴
تغیر سیستم رایدهی (SNTV) ۱۴
۲۸.مکلفیت های احزاب سیاسی در تمثیل یک سیستم حزبی.. ۱۴
۲۹.حمایت های مالی دولت از احزاب سیاسی... ۱۴

۳۰.حوزه های انتخاباتی در انتخابات ولسی جرگه.. ۱۵
فصل دهم ۱۵
میکانیزم رسیده گی به شکایات انتخاباتی در انتخابات آینده... ۱۵
۳۱.بی طرفی و مسلکی بودن کمیسیون شکایات انتخاباتی... ۱۵
فصل یازدهم ۱۵
دوره مبارزات انتخاباتی در انتخابات آینده ۱۵
۳۲.برخورداری یکسان از منابع عامه قانونی و جلوگیری از تبعیض و سو استفاده از این منابع حین کمپاین........ ۱۶
۳۳.نقش رسانه های دولتی حین مبارزات انتخاباتی ۱۶
۳۴.میکانیزم نظارت از رسانه ها حین روند انتخابات آینده... ۱۶
فصل دوازدهم ۱۶
سیستم کنترولی امور مالی کاندیدان حین کمپاین انتخابات.. ۱۶
۳۵.محدودیت بر مصارف کاندیدان و احزاب سیاسی حین کمپاین... ۱۷
۳۶.محدودیت بر دادن حمایت های مالی به کاندیدان و احزاب سیاسی ۱۷
۳۷.اساس برای وضع محدودیت بر مصارف کاندیدان... ۱۷
۳۸.مکلفیت راپور دهی مربوط به امور مالی کمپاین انتخاباتی ۱۷
۳۹.ضمانت اجرایی مقررات مربوط امور ما لی کمپاین انتخاباتی ۱۷
۴۰.نقش کمیسیون های انتخاباتی در تطبیق مقررات امور مالی کمپاین.. ۱۸
۴۱.نقش ادارات دیگر در تطبیق مقررات مالی کمپاین.. ۱۸
۴۲.نقش نهاد های ناظر از تطبیق مقررات مربوط به امور مالی کمپاین ۱۸
فصل سیزدهم ۱۸
میکانیزم نظارت ملی از انتخابات آینده ۱۸
۴۳.تقویت ظرفیت تخنیکی نهاد های ناظر بر انتخابات.. ۱۸
۴۴.تضمینات قانونی برای مصونیت ناظرین بی طرف حین انتخابات (نمایندگان نهاد های ناظر و رسانه ها) ۱۹
فصل چهاردهم ۱۹
اصول پیشنهادی برای اصلاح قانون تشکیل و صلاحیت کمیسیون مستقل انتخابات ۱۹

۴۵.شرایط و نحوه تعین اعضای کمیسیون انتخابات ۱۹
۴۶.مصونیت اعضای کمیسیون از تعقیب عدلی ۲۰
۴۷.تضمین دسترسی جامعه مدنی ، احزاب سیاسی و رسانه ها به معلومات در خصوص اجرآت کمیسیون ۲۰
۴۸.مکلفیت کمیسیون در رابطه به عدم تغیر مقررات و طرزالعمل ها حین پروسه انتخابات ۲۰
۴۹.بودجه کمیسیون انتخابات ۲۰
فصل پانزدهم ۲۱
اصول پیشنهادی در رابطه به وضع و اجرای مقررات و طرزالعمل ها حین انتخابات ۲۱
۵۰.پالیسی استخدام کارمندان موقت انتخاباتی ۲۱
۵۱.پالیسی جلب کارمندان زن در سطوح مرکزی و محلی ۲۱
۵۲.معیارها برای تعین محلات رایدهی در انتخابات ۲۱
۵۳.طرزالعمل شمارش آراء و انتقال نتایج از محلات به مرکز ۲۲
۵۴.طرزالعمل شمارش دوباره آراء در انتخابات آینده ۲۲
۵۵.بررسی صندوقهای قرنطین شده ۲۲
۵۶.اعلام نتایج انتخابات ۲۲

مقدمه:

فرایند توسعه سیاسی و نهادمند شدن دموکراسی در کشورهای بعد از جنگ مانند افغانستان که دوران طولانی بی ثباتی سیاسی را تجربه کرده و ساختارهای سیاسی , اجتماعی و اقتصادی آن صدمه دیده، با چالشهایی چند گانه مواجه میباشد. این چالشهای بخصوص زمانی باعث عقب گرد و کندی روند توسعه دموکراتیک میشوند که قشرمدنی- سیاسی و رهبری سیاسی و مدنی کشور در ایجاد گفتمان توسعه سیاسی اشتراک معنا دار نورزیده و فعالانه و مستمر برای اصلاحات وتقویت ساختارها و روشهای دموکراتیک در کشور سهم نگیرند.

انتخابات آزاد و عادلانه محور و عالی ترین تجلی سیاسی یک نظام دموکراتیک است که از طریق اشتراک آگاهانه و معنا دار شهروندان در پروسه های سیاسی و قدرت سیاسی بصورت مستقیم و یا غیر مستقیم تمثیل میشود.

مردم ما در یک دهه گذشته از طریق اشتراک گسترده شان در چهار انتخابات برای تعیین رئیس دولت و وکلای شان در شورای ملی , با قاطعیت از روند دموکراتیک تشکیل قدرت و رهبری سیاسی حمایت کردند. برعلاوه مردم افغانستان در این پروسه از فرصت ها و چالشهای جریان انتخابات درسهای با ارزش را آموختند که باید در تکامل تمرین دموکراتیک توسعه سیاسی کشورو بمنظور جلوگیری از تکرار ناهنجاری های گذشته از آن استفاده موثر صورت گیرد.

ناموثر بودن تلاشها برای اصلاحات امور انتخاباتی در سالهای ۲۰۰۸-۲۰۱۱ از نتایج مستقیم اشتراک کم رنگ نهادهای مدنی و احزاب سیاسی برای دادخواهی و ایجاد فشاربر نهادهی زیربط (حکومت و پارلمان) بود.

بناء:

- با درک این که تکامل و توسعه سیاسی دموکراتیک در کشور از طریق اشتراک گسترده مردم (بصورت مستقیم و یا از طریق نهادهای مدنی و احزاب سیاسی) در تدوین سیاست ها در خصوص امور انتخاباتی است.

- با باور به این اصل که انتخابات آزاد و عادلانه که مشروعیت قدرت سیاسی را تامین کند به همان اندازه که ازطریق پروسه های شفاف قانونگذاری تامین میگردد, به اراده قوی رهبری سیاسی کشور برای تقویت روند اصلاحات کشور نیازمند میباشد.

- با تاکید به این که افزایش اعتماد مردم به نهادهای برگزارکننده انتخابات و نهادهای برآمده از یک انتخابات، مستلزم افزایش سهم مشورتی مردم مخصوصا احزاب سیاسی و نهاد های مدنی درتصامیم عمده پروسه انتخابات میباشد.

- با تقدیراقدام پارلمان به تصویب قانون تشکیلات و صلاحیت های کمیسیون مستقل انتخابات

- با تقدیر از اقدام وزارت محترم عدلیه بخاطر به مشوره گذاشتن مسوده قانون انتخابات

-با تقدیر از تلاشهای کمیسیون مستقل انتخابات،وزارت محترم عدلیه،احزاب سیاسی ، نهادهای مدنی و رسانه های آزاد که در پروسه مشاوره درباره یک طرح بهتر قانون انتخابات،فعالانه اشتراک ورزیدند.

- با ابراز امتنان از دفتر (فیفا) بخاطر اقدامات و فعالیت های مستمر و موثر شان در خصوص تقویت پروسه های دموکراتیک, مخصوصا اصلاحات انتخاباتی و تسهیل برنامه ترتیب اصول پیشنهادی احزاب سیاسی و جامعه مدنی

- با درک اینکه برگزاری آزاد و عادلانه انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴ از سنگ بنا های ثبات سیاسی دایمی و ستون پایه های اساسی دموکراسی در کشور است

ما اشتراک کنندگان کنفرانس اعم ازنمایندگان احزاب و سازمانهای اجتماعی و مدنی این اعلامیه مشترک" اصول و پرنسیپهای پیشنهادی برای اصلاحات انتخاباتی" را امضا و اعلام میداریم:

فصل اول

اعلام اماده گی دولت افغانستان برای حمایت از تدویر انتخابات ریاست جمهوری آینده

تمرکز بیش از حد دولت افغانستان و جامعه جهانی روی روند انتقال مسوولیت های امنیتی و خارج شدن نیروه های خارجی کمک به امنیت در سال۲۰۱۴ سبب نگرانی های مردم ، جامعه مدنی و احزاب سیاسی افغانستان درمورد تدویر انتخابات ریاست جمهوری آینده گردیده و لازم است تا دولت افغانستان مطابق احکام قانون اساسی کشور وبه اساس تعهدات خود در کنفرانس توکیو(شاخصه **حکومتداری و استراتژی برای خودکفایی اقتصادی** بند **۱۲**)[۱]هر چه عاجل اعلام اماده گی و تعهد روشن خود را برای حمایت از روند اصلاحات انتخاباتی و تدویر به موقع انتخابات ریاست جمهوری آینده اعلام کند. تا باشد نگرانی ها و سوء تعبیرات که در رابطه نزد مردم و نیروهای سیاسی کشور بوجود آمده، مرفوع گردد.

۱. تعین تاریخ انتخابات ریاست جمهوری آینده

تاریخ انتخابات ریاست جمهوری آینده به اساس ماده ۶۱ قانون اساسی کشور در اوایل سال ۱۳۹۳ پیشبینی شده است. اما نظر به تجارب انتخابات گذاشته و وضعیت کنونی، نگرانی هایی را در مورد تدویر بموقع انتخابات بوجود آورده است.

---

[۱] دولت افغانستان تعهد میکند تا انتخابات آزاد، عادلانه، شفاف و عمومی را در سالهای ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵ برگزارنماید که در آن تمامی مردم افغانستان آزادانه و بدون هیچ گونه مداخله داخلی و خارجی اشتراک می ورزند.

بنآ لازم است تا دولت افغانستان هرچه زودتر آماده گی خود را برای تدویر به موقع انتخابات ریاست جمهوری آینده اعلام نماید. ادارات انتخاباتی ، سازمان های کمک کننده، احزاب سیاسی و نهاد های ناظر نیز باید با در نظر داشت این اعلام بطور جدی به اتخاذ آماده گی ها برای انتخابات بپردازند.

۲. حمایت دولت از روند اصلاحات انتخاباتی

تدویر انتخابات شفاف و عادلانه در کشور نیازمند اصلاحات نظام انتخاباتی میباشد، لازم است تا دولت و در رأس آن رئیس جمهوری کشور حمایت خود را بطور روشن و واضح از اصلاحات انتخاباتی در کشور اعلام نموده، در تسریع روند قانونگذاری قوانین انتخاباتی توسط نهاد های قانونگذار، اقدام جدی نمایند.

۳. حمایت دولت از نقش جامعه مدنی و احزاب سیاسی درروند قانونگذاری (تسوید، تدقیق و تصویب)

حمایت دولت از نقش جامعه مدنی و احزاب سیاسی در روند اصلاحات انتخاباتی میتواند تاثیرات مثبت بر آماده گی های انتخابات آینده داشته باشد، بنآء لازم است تا ریس جمهور، پارلمان، کمیسیون مستقل انتخابات و سایر ادارات دولتی حمایت شانرا از نقش نهاد های مدنی و احزاب سیاسی در روند اصلاح قوانین و مقررات انتخاباتی اعلام نموده، با طرح و اجرای پالیسی های مثبت در زمینه متعهد گردند.

۴. حمایت از نقش نهاد های مدنی و احزاب سیاسی حین روند تسوید

کمیسیون مستقل انتخابات منحیث مرجع مسئول برای تهیه مسوده قوانین انتخاباتی دانسته شده ، و باید اطمینان دهد تا مسودات و طرحهای قوانین انتخاباتی را، بعد از مشوره های گسترده با نهادهای مدنی و احزاب سیاسی ، نهایی و به نهاد های قانونگذار تقدیم گردد. کمیسیون انتخابات همچنان باید اطمینان دهد تا سایر دستورالعمل ها و طرزالعمل های انتخاباتی قبل از نهای سازی و نشر آن به مشوره نهاد های مدنی و احزاب سیاسی گذاشته می شود.

۵. حمایت از نقش جامعه مدنی واحزاب سیاسی حین روند تدقیق قوانین انتخاباتی

وزارت عدلیه منحیث مرجع تدقیق در روند قانونگذاری مسوولیت سترگ را به عهده دارد و لازم است تا بمنظور ادا این مسوولت بشکل درست آن، مرحله تدقیق قانون انتخابات را در مشوره نزدیک با نهاد های مدنی ، احزاب سیاسی، کارشناسان امور پیشبرده و با دادن صراحت لازم به متن مسوده،قابلیت تطبیقی آنرا بلند برد.

۶. حمایت از نقش جامعه مدنی واحزاب سیاسی حین روند تصویب قوانین انتخاباتی

مرحله تصویب منحیث مرحله اخیر روند قانونگذاری از اهمیت بیشتر برخوردار میباشد و مستلزم تلاش هماهنگ پارلمان، احزاب سیاسی و نهاد های مدنی می باشد. در این خصوص تلاشهای کمیسیونهای هردو مجلس پارلمان، برای اخذ نظریات احزاب سیاسی

،نهاد های مدنی، نهاد های اکادمیک و کارشناسان امور از طریق تدویر جلسات مباحثاتی با نمایندگان آنها ، میتواند بسیار پر اهمیت بوده ، در غنامندی مسوده نهایی که به مجلس عمومی پیش می گردد ، بسیار موثر و مفید واقع گردد.

فصل دوم

اعلام اماده گی سازمان ملل و کشور های کمک کننده برای حمایت از انتخابات آینده

توقع میرود اعلام آماده گی از جانب هیت معاونت سازمان ملل متحد برای افغانستان و کشور های کمک کننده در هماهنگی با اعلان امادگی دولت افغانستان باشد. سازمان ملل متحد و کشور های کمک کننده میتوانند در زمینه متعهد گردند تا حمایت های مالی و تخنیکی شانرا متناسب به نیاز های انتخابات آینده هم در بخش اصلاح قوانین انتخاباتی و هم در بخش تقویت ظرفیت ادارات انتخاباتی تنظیم نموده، مردم و دولت افغانستان را در تدویر روند شفاف و عادلانه انتخابات، همکاری نمایند.

۷. حمایت از تقویت ظرفیت نهاد های انتخاباتی

در زمینه، تنها ماموریت ملل متحد و کشورهای کمک کننده برای حمایت از ظرفیت های کمیسیون مستقل کافی نبوده و لازم است تا سازمان ملل متحد و کشور های کمک کننده برنامه های مشخص را برای تقویت نقش نهاد های مدنی، احزاب سیاسی و مطبوعات آزاد در انتخابات آینده طرح و اجرا نمایند.

۸. حمایت از ماموریت های بین المللی نظارت از انتخابات آینده

دولت افغانستان باید بمنظور تامین شفافیت و مشروعیت بین المللی انتخابات کشور از ماموریت نظارت بین المللی انتخابات اعلام حمایت نموده زمینه حضور گسترده ناظرین بین المللی را در انتخابات آینده فراهم سازد.همچنان توقع میرود که سازمان ملل و کشور های کمک کننده در همکاری و هماهنگی با دولت افغانستان نقش شان را در تشویق و حمایت از ماموریت های نظارت بین المللی در انتخابات آینده افغانستان ایفا نموده، در تامین مشروعیت بین المللی انتخابات افغانستان همکاری نمایند.

فصل سوم

برنامه ثبت نام رای دهندگان برای انتخابات

پروسه ثبت نام رای دهندگان یک قدم مهم و بستر ساز برای تدویر انتخابات در هر کشور بوده، نوع میکانیزم که در ثبت نام استفاده میگردد بالای شفافیت انتخابات تاثیر گذار میباشد و لازم است تا در برنامه ثبت نام رایدهنده گان به دو مسئله توجه جدی مبذول داشت؛ اولاً مسله نوع میکانیزم که برای ثبت نام بکار میرود باید مطمئن بوده و قابل سوء استفاده نباشد، ثانیا روش های تطبیقی آن باید مطابق با شرایط عینی جامعه بوده، تبعیض زا نباشد.

۹. آگاهی عامه و نظارت ملی از برنامه ثبت نام رایدهنده گان

قبل از آغاز برنامه جدید ثبت نام رایدهنده گان برای انتخابات آینده لازم است تا اولا برنامه اگاهی عامه پیرامون میکانیزم و میتود که برنامه ثبت نام به اساس آن آماده شده و یا هم پلان تطبیقی کمیسیون انتخابات در زمینه ، در سرتاسر کشور راه اندازی گردد، ثانیا زمینه نظارت بی طرفانه نهاد های مدنی ، احزاب سیاسی و مطبوعات آزاد حین تطبیق برنامه ثبت نام تسهیل و حمایت گردد.

۱۰. میکانیزم تطبیقی برنامه ثبت نام رایدهنده گان

طرزالعمل ها و پروسیجر های برنامه ثبت نام باید طوری طرح و اجرا گردد تا از مشکلات که در پروسه های قبلی ثبت نام وجود داشت، مانند ثبت نام افراد زیر سن ، توزیع بیش از یک کارت، توزیع کارت زنان به مردان ، توزیع کارت در غیاب افراد و غیره موارد که میتواند ، شفافیت انتخابات آینده را صدمه رساند ، جلوگیری نماید.

۱۱. برنامه توزیع تذکره کمپیوتری

اعلام اماده گی دولت برای توزیع تذکره هویت جدید که بشکل کمپیوتری صورت میگرد، یک اقدام بسیار مهم و تاریخی بوده و اکمال به موقع این برنامه در کشور میتواند یک دست اورد مهم نظام فعلی تلقی گردد. توزیع تذکره کمپیوتری همچنان در تقویت شفافیت انتخابات آینده بسیار موثر و مفید میباشد. بنآ لازم است تا دولت و جامعه جهانی از این روند حمایت نموده و در تسریع و اکمال بموقع آن اقدامات لازم را طرح و اجرا نمایند.

فصل چهارم

تثبیت جایگاه پلان امنیتی انتخابات ریاست جمهوری در پروسه انتقال مسوولیت های امنیتی

کنفرانس بین المللی شیکاگو به اشتراک کشور های عضو ناتو و افغانستان در ماه می سال روآن بمنظور تسریع روند انتقال مسئولیتهای امنیتی در شهر شیکاگو امریکا دایر گردید. این کنفرانس مهمترین نشست برای اجرایی دقیق و موفقانه روند انتقال مسوولیت ها به نیروه های افغان بشمار می آید. اما طوریکه دیده میشود دوره زمانی که روند انتقال مسوولیت ها در آن تکمیل میگردد، مصادف با زمان است که برای تدویر انتخابات ریاست جمهوری در قانون اساسی افغانستان پیشبینی گردیده است. از همین رو لازم و ضروری است تا جایگاه پلان امنیتی انتخابات ۲۰۱۴ توسط نهادهای مسئول امنیتی در این روند به درستی واضح و مشخص گردد.

۱۲. پلان امنیتی انتخابات ریاست جمهوری

پلان امنیتی انتخابات آینده باید از نظر زمانی حد اقل ۶ ماه قبل و ۳ ماه بعد از روز انتخابات را احتوا نماید. همچنان این پلان باید بطور مشترک توسط نیروه های افغان و نیروه های ناتو با در نظر داشت مقتضیات قانون انتخابات ، تجربه انتخابات قبلی و واقعیت های موجود کشور تهیه و به منصه اجرا گذاشته شود. این پلان باید به رهبری نیروه های افغان و حمایت نیروه های ناتو تطبیق و عملی گردد. البته مراحل تطبیق این پلان باید توسط یک کمیته مشترک نظارتی مرکب از نمایندگان (وزارت دفاع، وزارت داخله، امنیت ملی، ناتو، ملل متحد، کمیسیون انتخابات، ولسی جرگه ، نماینده جامعه مدنی و احزاب سیاسی) باشد، نظارت گردد.

۱۳. پالیسی تطبیقی پلان امنیتی انتخابات

پالیسی تطبیق پلان امنیتی انتخابات باید از رعایت دو پرنسیب عمده ، عدم جانب داری و عدم تبعیض ،حین ارایه خدمات امنیتی و لوژستیکی انتخابات اطمینان دهد. همچنان بمنظور بهتر این پلان لازم است تا کمیته مشترک از تثبیت ساحات برای تدویر و یا عدم تدویر مراکز رایدهی، نظارت به عمل اورده ، و در زمینه از هر نوع برخورد تبعیض آمیز مقامات امنیتی محلی در تامین امنیت محلات رایدهی جلو گیری نماید. از جانب باید کار این کمیته در رابطه به رعایت اصل بی طرفی توسط مقامات امنیتی محلی در انتخابات، بخصوص حین مرحله مبارزات انتخاباتی ، روز رایدهی و شمارش آراء اطمینان دهد.

فصل پنجم

عملیات لوژستیکی برای انتخابات آینده

نیازمندی برنامه لوژستیکی انتخابات در یک کشور به وسعت و دشواریهای اراضی مشابه به افغانستان، ایجاب میکند تا این برنامه با حمایت مالی مناسب و تحت نظر یک مدیریت قوی بشکل دقیق پلان گذاری شده ، از طریق پروسونل کارآزموده و با استفاده از وسایل تخنیکی و تکنالوژی موثر در سرتاسر کشور عملی گردد.

۱۴.مدیریت و پلانگذاری عملیات لوژستیکی روند انتخابات

برای تضمین کامیابی عملیات لوژستیکی نیاز است تا کمیسیون مستقل انتخابات حد اقل شش ماه قبل از تاریخ انتخابات پلان عملیات لوژستیکی را درهماهنگی با ارگانهای امنیتی کشور، با در نظر داشت شرایط عینی ، وضعیت محیطی و امکانات و مشکلات موجود تهیه نموده، قبل از نهایی نمودن آنرا به مشوره با نهاد های مدنی و احزاب سیاسی گذاشته، در روشنایی این مشوره آنرا نهایی و به منصه اجرا گذارد. کمیسیون موظف است تا یک استراتژی کلی را برای سایر انتخابات برای آینده در کشور مدنظر داشته باشد.

۱۵.حفاظت از مواد حساس حین عملیات لوژستیکی

در برنامه عملیات لوژستیکی انتخابات باید روشهای بکار گرفته شود، تا مصونیت مواد حساس انتخاباتی را حین انتقال به ساحه، در جریان رایدهی و شمارش و همچنان حین انتقال دوباره از ساحه به محلات ذخیره تضمین نماید.، همچنان کمیسیون انتخابات باید معلومات در خصوص مواد حساس انتخاباتی را بطور منظم قبل از انتقال به ساحه ، بعد از انتقال و قبل از آغاز رایدهی و به همین منوال بعد از انتقال دوباره به محلات ذخیره ، ارایه داشته ، از شفافیت در روند اطمینان دهد.

۱۶.نقش حمایوی نیروهای ناتو در عملیات لوژستیکی انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴

عملیات لوژستیکی برای انتخابات آینده بدون نقش حمایوی نیروه های ناتو بسیار دشوار خواهد بود، زیرا امکانات و وسایل موجود دولت افغانستان و نیروه های امنیتی ملی در حدی نیست که بتوآن در مدت کم یک عملیات لوژستیکی سرتاسری در کشور را بدون حمایت نیروه های ناتو انجام دهد. بنآ لازم است تا نیروه های ناتو متعهد گردند که در حمایت از پروسه انتخابات ۲۰۱۴ این نقش را مانند سابق برای بار اخیر به شکل موثر ایفا می نمایند. زیرا بدون این تعهد دشوار به نظر میرسد تا نیروهای افغان در عالم کمبود امکانات و وسایل (ترانسپورت هوای، و زمینی سریع السیر) بتوانندعملیات لوژستیکی انتخابات ۲۰۱۴ را بطور منظم و موثر آن آنجام دهند.

فصل ششم

وضع و اجرای مقررات موثر بمنظور تشخیص نقش ادارات دولتی در روند انتخابات آینده

عدم موجودیت مقررات واضح و پاسخ گو برای جلو گیری از مداخله ادارات و مقامات دولتی در پروسه های قبلی انتخابات یکی از مشکلات عمده بوده که دوام چنین وضعیت میتواند پروسه انتخابات آینده را نیز با چالش روبرو سازد. این در حالیست که فرمآن شماره ۲۰ حمل ۱۳۸۸ در مورد عدم مداخله ارگانهای دولتی در بسا موارد اجرا نشد. بنآ لازم است تا مقررات واضح تری وضع و اجرا گردد تا از مداخله ارگانهای دولتی و سوءاستفاده از منابع دولتی حین انتخابات به نفع کاندیدان مشخص جلوگیری به عمل اید . همچنان لازم است تا از تطبیق همچو مقررات حین روند انتخابات روی یک میکانیزم کنترولی موثر نظارت به عمل امده و در صورت نقض آن با ناقضین برخورد قانونی را در قبال داشته باشد.

۱۷.طرح و اجرای پالیسی های مشخص انتخاباتی در ادارات پولیس (نقش پولیس در انتخابات آینده)

از آنجائیکه نقش پولیس در انتخابات یک نقش تاثیر گذار میباشد، لازم است تا ایفای این نقش توأم با رعایت اصل بی طرفی از جانب منسوبین پولیس بخصوص پولیس که مسئول امنیت مراکز رایدهی هستند، باشد. به همین منظور بسیار ضرور پنداشته میشود تا مسوولیت های ادارات و مقامات پولیس حین روند انتخابات از طریق وضع و اجرای مقررات و پالیسی های مشخص طوری

مشخص گردد تا تضمینات لازم برای حفظ بی طرفی پولیس در روند انتخابات خاصتآ حین مراحل رایدهی و شمارش آراء بوجود اورده و احتمال سو استفاده از صلاحیت های این ادارات حین روند انتخابات آینده به حد اقل رسانیده شود. موجودیت پالیسی های مشخص انتخاباتی در ادارات پولیس همچنان می توآند تضمینی باشد برای بذل توجه خاص پولیس به امنیت گروه های اسیب پذیر مانند، زنان ، ژورنالستان ، ناظرین ملی و بین المللی.

۱۸. نقش اداره مستقل ارگانهای محلی در انتخابات

اداره ارگانهای محلی با در نظر داشت حساس بودن صلاحیت ها و مسولیت های آن یک ارگان معتبر دولتی بوده، ازنقش مهم در روند انتخابات بخصوص در سطوح محلی برخوردار میباشد. این اداره نیز باید از طریق وضع و اجرای مقررات و پالیسی های ویژه، از سوء استفاده والیان و ولسوالان حین روند انتخابات در سرتاسر کشور جلوگیری بعمل آورد و از بی طرفی این اداره در انتخابات آینده به مردم ، نهاد های مدنی و احزاب سیاسی اطمینان دهد.

۱۹. طرح و اجرای پالیسی های مشخص توسط وزارت امورزنان بمنظور حمایت از نقش فعال زنان در انتخابات

حضور فعال و پررنگ زنان در سراسر کشور میتواند مشروعیت انتخابات را بیشتر از پیش تضمین نماید. اما از آنجایکه جلب مشارکت فعال زنان نیازمند توجه خاص و ویژه میباشد. لازم است تا برای حمایت از نقش زنان چه منحیث کاندیدان و چه منحیث رایدهنده گان در روند انتخابات آینده یک سلسله اقدامات ویژه و موثر توسط نهاد های انتخاباتی، وزارت امور زنان ، نهاد های جامعه مدنی مدنی ، احزاب سیاسی و سایرین صورت گیرد.

نقش فعال وزارت امور زنان برای حمایت از حضور زنان در انتخابات بسیار مهم و ارزشمند میباشد، با در نظر داشت ظرفیت اداری و تشکیلاتی (ادارات مرکزی و دفاتر ولایتی ، پرسونل مسلکی) این وزارت باید از طریق طرح و اجرای یک پالیسی انتخاباتی مشخص بمنظور حمایت از مشارکت فعال زنان در انتخابات آینده، نقش موثری را ایفا نماید.

وضع و اجرای پالیسی متذکره باید طوری صورت گیرد تا نقش موثر و بیطرفانه وزارت امور زنان را در جلب مشارکت سیاسی زنان در سراسر کشور، مشخص سازد.

۲۰. نقش وزارت ارشاد، حج و اوقاف حین مبارزات انتخاباتی

نقش ملاامامان ، خطیبان مساجد و تکایا در روند انتخابات بسیار پر اهمیت بوده و در صورت که نقش آنها از طریق وضع مقررات و پالیسی ها بشکل دقیق مشخص گردد، میتوان از این نقش در شفافیت روند انتخابات آینده بهره برد. زیرا مردم افغانستان به باور های مذهبی شان بیشتر ارزش میدهند و بیشتر از علمای دینی می شنوند. بنآ لازم است تا وزارت حج و اوقاف باید با وضع و اجرای پالیسی های موثر، نقش منسوبین این اداره را با بی طرفی تام در حمایت از روند انتخابات مشخص سازد.

۲۱.نقش نهادهای جامعه مدنی در روند انتخابات آینده

نهاد های جامعه مدنی طی سالهای اخیر در افغانستان منحیث نیروی فشار همواره نقش بسیار موثر در اعمال اصلاحات در کشور داشته اند. بنآ لازم است تا این نهادها از طریق طرح و اجرا برنامه های موثر متعهد به تلاشهای دوامدار و سیستماتیک در خصوص اصلاح نظام انتخاباتی کشور گردیده، در این زمینه نقش شان را ایفا نمایند.

نهاد های جامعه مدنی باید موضوع اصلاحات انتخاباتی را منحیث اولویت درجه یک در برنامه های کاری شان مدنظر گرفته، پلان های کاری کوتاه مدت و درازمدت را برای حمایت اصلاحات انتخاباتی طرح و عملی سازند. همچنان لازم است تا این نهاد ها برای بدست اوردن نتیجه مطلوب از برنامه های حمایوی شان، بهترین و موثرترین روشها را برای تطبیق برنامه های حمایت از اصلاحات انتخاباتی تعین و به منصه اجرا قرار دهند.

۲۲.نقش رسانه های آزاد در روند انتخابات آینده

نقش رسانه های آزاد در روند اصلاحات و آماده گی ها برای انتخابات آینده بسیار مهم بوده و لازم است تا رسانه های آزاد بمنظور ایفای این نقش، تعهد خود را از طریق راه اندازی برنامه های موثر داد خواهی ، آگاهی عامه و نظارتی نشان دهند. اجرای همچو برنامه ها از یک طرف سبب بلند رفتن سطح آگاهی مردم شده واز جانبی هم باعث جلب توجه رهبران سیاسی، نهاد های قانون گذارو جامعه مدنی در قبال اهمیت و ضرورت اصلاحات انتخاباتی گردیده و زمینه را برای تغیر واصلاح نظام انتخاباتی کشور مساعد میسازد.

فصل هفتم

اصول پیشنهادی برای اصلاح قانون جدید انتخابات

۲۳.شرایط و اوصاف کاندیدان در انتخابات آینده

شرایط و مواصفات برای کاندیدان در قوانین و مقررات انتخاباتی باید متناسب با وضعیت فرهنگی ، و شرایط اجتماعی و مقتضیات انکشاف جامعه بوده، تضمین کننده نماینده گی موثر و واقعی مردم در نهاد های منتخب کشور گردد. همچنان باید از وضع هرنوع شرط و صفات در قوانین و مقررات که زمینه ساز تبعیض و سو استفاده بین کاندیدان میگردد، جلوگیری به عمل آید.

۲۴.میکانیزم رد صلاحیت کاندیدان در انتخابات

میکانیزم بررسی صلاحیت کاندیدان در انتخابات یک مسئله مهم بوده ولازم است روی اصول شفاف و واضح استوار باشد. مقرراتی که در زمینه در قانون انتخابات تسجیل می یابد، باید تضمین کننده حقوق مدنی سایر کاندیدان بوده، از ورود کاندیدان غیر واجد

شرایط به نهاد های منتخب جلو گیری نماید. از طرف هم لازم است تا بجز موارد جدی استثنایی هرگونه بررسی صلاحیت کاندیدان قبل از دوره مبارزات انتخاباتی انجام پذیرفته تا از اعتراضات در زمینه جلوگیری گردد.

۲۵.بررسی صلاحیت کاندیدانی که مکلف به استعفا از پستهای دولتی اند

کاندیدانی که در قانون مکلف به استعفا دانسته شده اند، صرف مکلف به ارایه استعفا به اداره مربوطه دانسته شوند و منظوری استعفا ازجانب اداره مربوطه نباید مکلفیت کاندید باشد. زیرا تجربه نشان داده است که با در نظر داشت شرایط عینی در ادارات کشور، گرفتن منظوری استعفا کاندیدان دور از توانایی آنها بوده و عادلانه نمیباشد تا آنها را به اساس عدم منظوری استعفا توسط اداره مربوطه رد صلاحیت نمود. اداره حق رد استعفای شخصی که کاندید میشود را نداشته باشد و اطمینان از استعفای کآندید باید مکلفیت کمیسیون باشد.

در خواست استعفای شخص به منظور کاندید شدن در یک مقام انتخابی تصمیم قطعی دانسته شده، از روز سپرده شدن استعفا نامه، شخص باید از وظیفه منفصل گردد. تقرر دوباره اشخاص در اداره مطابق به قانون صورت گیرد.

فصل هشتم

بررسی صلاحیت کاندیدان متهم به ارتباط با گروه های غیر قانونی مسلح (Vetting process)

از آنجایکه ایجاد یک میکانیزم برای بررسی صلاحیت کاندیدان در رابطه به پروسه بررسی صلاحیت کاندیدان متهم به ارتباط با گروههای مسلح غیر قانونی در یک کشور نیازمند موجودیت اجماع نظر بین رهبران سیاسی و نخبه گان جامعه میباشد، لازم است تا اولا توافق کلی روی ضرورت همچو میکانیزم در قانون انتخابات موجود بوده ، ثانیا روش و مقررات که برای بررسی صلاحیت کاندیدان متهم در رابطه به میکانیزم بررسی صلاحیت کاندیدان مورد استفاده قرار میگیرد، باید طوری مدنظر گرفته شود تا باعث اشتباه در قضاوت نهاد های تصمیم گیرنده (کمیته بررسی صلاحیت کاندیدان) نگردیده و در نتیجه اتلاف حقوق سیاسی مدنی کاندیدان را بدنبال نداشته باشد.

۲۶. کمیته بررسی صلاحیت کاندیدان متهم به ارتباط با گروههای مسلح غیر قانونی

ترکیب کمیته بررسی صلاحیت کاندیدان باید درقانون جدید انتخابات طوری اصلاح گردد تا بی طرفی آن حین انجام بررسی ها تضمین گردیده و تصامیم آن از اعتبار و مشروعیت لازم برخوردار باشند. بنآ لازم است تا در ترکیب کمیته ویتنگ برعلاوه نماینده گی ارگانهای دولتی، نهادهای مدنی اکادمیک و حقوق بشری نیز نمایندگی داشته باشند.

۲۷. تضمین حق مرافعه خواهی و وقت کافی برای دفاع

بمنظور جلو گیری از اتلاف حقوق مدنی کاندیدان و کاهش احتمال اشتباهات در فیصله های ارگان بررسی کننده، لازم است تا حق مرافعه خواهی برای کاندیدان متهم در پروسه بررسی صلاحیت کاندیدان متهم به ارتباط با گروههای مسلح غیر قانونی، در قانون انتخابات برسمیت شناخته شده، جهت ارایه دفاعیه و اسناد معتبر به آنها وقت مناسب نیز مدنظر گرفته شود.(جمله اخیر حذف گردیده است)

فصل نهم

تغیر سیستم رایدهی (SNTV)

سیستم فعلی (رای واحد غیر قابل انتقال) که تاثیرات منفی آن بالای احزاب سیاسی ، قوه مقننه موثر و شفافیت روند انتخابات کاملا محسوس است، لازم است تا این سیستم با یک سیستم تعویض گردد که در پهلوی رشد احزاب سیاسی، زمینه به رقابت سیاسی را برای افراد انفرادی نیز باز گذارد. از طرف هم از سوی سیستم رایدهی جدید در پهلوی دادن امتیازات قانونی به احزاب ،مکلفیت های را نیز به عهده احزاب گذاشته ، دموکراسی داخلی را دراحزاب تقویت نموده و آنها را به احزاب ملی و دموکراتیک تبدیل نماید.

۲۸. مکلفیت های احزاب سیاسی در تمثیل یک سیستم حزبی

احزاب سیاسی مکلف ساخته شوند تا دموکراسی درون حزبی را در ساختار های شان تقویت نموده ، شیوه ها تصمیم گیری جمعی را خاصتا در مورد معرفی کاندیدان حزب به مقامات انتخابی رجحان دهند.همچنان احزاب سیاسی که در انتخابات شرکت می کنند باید قانونا مکلف به رعایت میزان جندر در حد متناسب با واقعیت های عینی کشور حین معرفی لست کاندیدان به کمیسیون انتخابات، دانسته شوند.احزاب باید در جهت نهادینه ساختن دموکراسی و نظارت بر عملکرد حکومت نقش فعال را ایفا نمایند.

۲۹. حمایت های مالی دولت از احزاب سیاسی

ارائه حمایت های مالی دولت به احزاب سیاسی میتواند در رشد ظرفیت آنها مفید بوده و سطح آسیب پذیری آنها را در مقابل عوامل بیرونی کاهش دهد. بناء لازم است تا دولت افغانستان راههایی را به منظور تامین حمایت مالی احزاب بطور سالانه و حین روند انتخابات جستجو و عملی سازد.

همچنان احزاب نیز باید متعهد گردند که با طرح واجرای یک میکانیزم شفاف و موثر از حمایتهای مالی دولتی که بدست می آورند، حسابده میباشند.

۳۰.حوزه های انتخاباتی در انتخابات ولسی جرگه

سیستم رایدهی موجود SNTV صرف آنعده از کاندیدان ولسی جرگه که آرای بیشتر را در حوزه مربوطه بدست اورند، برنده تلقی میگردند که این مسئله بر خلاف تاکید (فقره ۶ ماده ۸۳ قانون اساسی) سبب عدم تامین نماینده گی عادلانه مردم در یک حوزه انتخاباتی میباشد، بنآ لازم است تا اقداماتی در قانون انتخابات صورت گیرد تا نمایندگی عادلانه مردم را در نهاد های منتخب تامین نماید.

فصل دهم

میکانیزم رسیده گی به شکایات انتخاباتی در انتخابات آینده

حفظ کمیسیون شکایات انتخاباتی منحیث یک مرجع مستقل، بی طرف و جدا از کمیسیون انتخابات و نظام عدلی میتواند موثر ترین میکانیزم برای رسیده گی به شکایات انتخاباتی در یک نظام انتخاباتی تلقی گردد. اما لازم است تا این مرجع منحیث یک نهاد دایمی با تسجیل تضمینات قانونی بیشتر و صریحتر، برسمیت شناخته شده وفیصله های آن توسط کمیسیون انتخابات و ادارات عدلی و قضایی مورد حمایت و احترام قرار گیرد.

۳۱.بی طرفی و مسلکی بودن کمیسیون شکایات انتخاباتی

بمنظور دادن اعتبار و مشروعیت کامل به کمیسیون شکایات انتخاباتی لازم است تا به تشکیل ، شرایط اعضای کمیسیون و نحوه گزینش اعضا و صلاحیت های و مصونیت های آنها در نظام انتخابات توجه جدی مبذول گردد.

سایر شرایط که برای کاندیدان پست کمیشنران کمیسیون شکایات انتخاباتی در قانون تسجیل میگردد، باید تضمین کننده دومعیار اساسی (بی طرفی و مسلکی بودن) باشد. ثانیا نحوه گزینش، مصونیتها و سایر صلاحیت ها و مکلفیت های آنان باید طوری باشد تا آنانیکه منحیث کمیشنران تعین میگردند، عملکرد مسلکی و غیر جانبدارانه کمیسیون را حین روند انتخابات مطمئن ساخته، در دوره تصدی وظیفه از نفوذ پذیری گروه های سیاسی بخصوص گروه حاکم مصون باشند.

فصل یازدهم

دوره مبارزات انتخاباتی در انتخابات آینده

بمنظور تنظیم بستر مناسب برای مبارزات انتخاباتی لازم است تا تضمینات قانونی که بتواند فرصت های مساوی برای سایر کاندیدان بطور یکسان فراهم نماید، در قوانین و مقررات انتخاباتی جدید مدنظر باشد. همچنان ظرفیت ادارات انتخاباتی برای تنظیم بهتر نظارت

و کنترول قوانین و مقررات در این دوره باید بلند برده شده، از شفافیت اجرات در این دوره به مردم ، نهاد های مدنی و احزاب سیاسی اطمینان دهد.

۳۲.برخورداری یکسان از منابع عامه قانونی و جلوگیری از تبعیض و سو استفاده از این منابع حین کمپاین

موجودیت مقررات واضح و پاسخ گو برای جلو گیری از سؤ استفاده از منابع دولتی حین انتخابات یکی امر ضروری بوده، بنآ لازم است تا مقررات واضح و موثرتر و یک میکانیزم کنترولی در خصوص جلوگیری از سؤاستفاده از منابع دولتی به نفع کاندیدان مشخص در قانون انتخابات جدید بوجود آید تا شفافیت روند انتخابات آینده را بشکل بهتر آن تضمین نموده، فرصت های مساوی را برای سایر کاندیدان حین مبارزات انتخاباتی تضمین نماید.

۳۳.نقش رسانه های دولتی حین مبارزات انتخاباتی

قوانین و مقررات انتخاباتی باید تضمین نمایند که رسانه های دولتی در نشرات شان حین روند انتخابات اصول بی طرفی، توازن و عدم جانبداری را رعایت می نمایند و با هرگونه تخلف در زمینه برخورد قانونی صورت گیرد.

۳۴.میکانیزم نظارت از رسانه ها حین روند انتخابات آینده

میکانیزم نظارت بر رسانه ها حین روند انتخابات باید طوری طرح و اجرا گردد تا سایر فعالیت های رسانه های دولتی و غیر دولتی حین انتخابات تحت نظارت آن قرار داشته، در صورت تخلف از اصول پذیرفته شده ، با رسانه های متخلف برخورد قانونی متناسب با تخلف انجام شده، صورت گیرد.

فصل دوازدهم

سیستم کنترولی امور مالی کاندیدان حین کمپاین انتخابات

از آنجایکه حمایت از فرصت های مساوی برای کاندیدان و جلو گیری از فساد مالی در انتخابات بیشتر مربوط به داشتن یک میکانیزم قانونی کارا و موثر برای کنترول امور مالی کاندیدان و احزاب سیاسی می باشد، بنآ لازم است تا با استفاده از تجارب نظامهای دموکراتیک در مورد تنظیم امور مالی کمپاینهای انتخاباتی در قانون جدید انتخابات یک بخش جداگانه که شفافیت در خصوص امور مالی کاندیدان حین مبارزات انتخاباتی را بطور دقیق تضمین نماید، بوجود آید.

۳۵.محدودیت بر مصارف کاندیدان و احزاب سیاسی حین کمپاین

وضع محدودیت بر مصارفات مالی کاندیدان و احزاب سیاسی حین مبارزات انتخاباتی یک مسئله مهم بوده و لازم است تا قانون انتخابات جدید در مطابقت با شرایط عینی ، اجتماعی ووضیعت اقتصادی کشور به این مسله صراحت لازم داده ، مکلفیت های کاندیدان و احزاب سیاسی را در زمینه واضح سازد.

همچنان بعضی از فعالیت های کاندیدان در جریان مبارزات انتخاباتی که جنبه مالی داشته وغیر مستقیم معنی خرید رای را افاده می نماید مانند: دادن لباس ، وسایل و غیره حین کمپاین انتخاباتی، به اساس قانون جدید انتخاباتی ممنوع قرار داده شود.

۳۶.محدودیت بر دادن حمایت های مالی به کاندیدان و احزاب سیاسی

همچنان وضع محدودیت بر حمایت های مالی به کاندیدان نیز در شفایت روند انتخابات مفید بوده و لازم است تا در قانون جدید انتخابات با در نظر داشت واقعیت های عینی کشور، حدود در زمینه تعین و شخصیت های حقیقی و حکمی که کاندیدان و احزاب را حمایت مالی می نمایند ،مکلف ساخته شوند تا این حدود را رعایت نمایند.

۳۷.اساس برای وضع محدودیت بر مصارف کاندیدان

معیار و اساس برای تعین حد اکثر در خصوص مصارف مالی و هم در رابطه به حمایت های مالی میتواند با در نظر داشت شرایط عینی و بر اساس تعداد رایدهنده گان ثبت شده نزد کمیسیون انتخابات در یک حوزه انتخاباتی مشخص گردد.

۳۸.مکلفیت راپور دهی مربوط به امور مالی کمپاین انتخاباتی

ایجاد مکلفیت راپور دهی به کاندیدان، احزاب و آنعده موسسات و شرکت های غیر دولتی که به کاندیدان کمک میکنند، صراحت لازم در قانون جدید انتخابات داشته باشد تا شفافیت لازم در امور مالی کاندیدان حین روند انتخابات تقویت گردد.

۳۹.ضمانت اجرایی مقررات مربوط امور ما لی کمپاین انتخاباتی

پیش بینی مؤیدات مشخص در قانون انتخابات جدید که بتواند تطبیق مقررات در خصوص تنظیم امور مالی کاندیدان را تضمین نماید، میتواند ضمانت اجرایی در این زمینه تلقی گردد. اما چیزی که باید در رابطه به وضع این مؤیدات مدنظر باشد، متناسب بودن آنها با تخلفات در زمینه و همچنان ظرفیت تطبیقی نهاد مسول میباشد.

۴۰.نقش کمیسیون های انتخاباتی در تطبیق مقررات امور مالی کمپاین

نقش کمیسیون انتخابات در تطبیق مقررات امور مالی کمپاین بسیار اساسی بوده و لازم است تا کمیسیون انتخابات ظرفیت و منابع لازم را در ساختار و برنامه های خود مشخص ساخته، آماده گی کامل خود را برای تطبیق میکانیزم کنترولی امور مالی کاندیدان حین روند انتخابات اعلام نماید.

۴۱.نقش ادارات دیگر در تطبیق مقررات مالی کمپاین

نقش ادارات سکتوری چون وزارت امور مالیه، ریاست دافغانستان بانک و وزارت اقتصاد کشور در تطبیق مقررات مربوط به امور کمپاین بخصو ص مسایل مربوط به مکلفیت راپور دهی کاندیدان ، احزاب و موسسات تمویل کننده به ادارات انتخاباتی، ضروری بوده، بنآ لازم است تا در رابطه به تحکیم همکاری و هماهنگی بین کمیسیون های انتخاباتی و ادارات متذکره قبل از آغاز روند انتخابات اقدامات موثر و مفید اتخاذ و عملی گردد.

۴۲.نقش نهاد های ناظر از تطبیق مقررات مربوط به امور مالی کمپاین

برعلاوه نقش ادارات دولتی در پروسه نقش نظارت جامعه مدنی و مطبوعات از روند تطبیق میکانیزم های قانونی کنترولی در خصوص امور مالی کمپاین انتخاباتی بسیار مهم بوده ، و لازم است مورد تشویق و حمایت ادارات انتخاباتی، احزاب سیاسی و سایر ادارات دولتی و غیردولتی حین پروسه انتخابات قرار گیرد.

فصل سیزدهم

میکانیزم نظارت ملی از انتخابات آینده

تجربه نشان داده است که نظارت نهاد های ملی از روند انتخابات در کشور های که تازه به طرف دموکراسی میروند بسیار مهم بوده و میتواند در تقویت باور مردم و گروه های سیاسی بر شفافیت انتخابات موثر واقع شود . لازم است تا ظرفیت های ملی برای نظارت انتخابات از طرف دولت و جامعه جهانی مورد حمایت قرار گرفته، اقدامات حمایتی مشخص برای تقویت نقش شان در انتخابات آینده مدنظر گرفته شود.

۴۳.تقویت ظرفیت تخنیکی نهاد های ناظر بر انتخابات

از آنجایکه نظارت بی طرفانه و مسلکی از انتخابات مستلزم اصول و روشهای کاری مشخص و استندرد بوده، بنآ نیاز است تا دولت و جامعه جهانی بخصوص تمویل کننده گان پروسه انتخابات از طریق راه اندازی برنامه های مشخص ظرفیت افزایی برای ناظرین ملی، نقش شان را در تقویت میکانیزم ملی نظارت از انتخابات در افغانستان ادا نمایند.

۴۴.تضمینات قانونی برای مصونیت ناظرین بی طرف حین انتخابات (نمایندگان نهاد های ناظر و رسانه ها)

طوری که تجربه نشان داده است، نشر گزارشات در رابطه به انتخابات همیشه عکس العمل های مختلف را از جانب اشخاص و گروه های مختلف سیاسی به دنبال داشته است. بعضا این عکس العمل ها بشکل خشن به هدف تهدید گزارشگران نهاد های ناظر و رسانه های آزاد صورت گرفته است که تاثیرات بسیار منفی بالای روحیه کاری ناظرین بی طرف و ژورنالستآن آزاد بجا گذاشته است. بنآ لازم و ضروری است تا در قانون جدید انتخابات بخشی در خصوص تضمینات قانونی برای مصونیت ناظرین و ژورنالستان در قبال گزارشات شان، هم در جریان و هم بعد از انتخابات مد نظر باشد.

فصل چهاردهم

اصول پیشنهادی برای اصلاح قانون تشکیل و صلاحیت کمیسیون مستقل انتخابات

تصویب قانون تشکیل و صلاحیت کمیسیون انتخابات توسط پارلمان کشور در صورت که تضمینات لازم را برای بی طرفی و ظرفیت مسلکی اداره انتخابات (کمیسیون مستقل انتخابات) حین روند انتخابات آینده در بر داشته باشد، میتواند اعتماد عامه را بالای روند انتخابات بلند برد. بنآ لازم است تا شورای ملی و رئیس جمهور هرچه زودتر این قانون را در اجندا کاری شامل نموده و با در نظر داشت پیشهادات اصلاحی نهاد های مدنی و احزاب سیاسی در اصلاح آن تلاش نماید.

سایر شرایطی که برای کاندیدان پست کمیشنران کمیسیون شکایات انتخاباتی در قانون تسجیل میگردد، باید تضمین کننده دومعیار اساسی (بی طرفی و مسلکی بودن) باشد. ثانیا نحوه گزینش، مصونیتها و سایر صلاحیت ها و مکلفیت های اعضا باید طوری باشد تا آنانیکه منحیث کمیشنران تعین میگردند، حین روند انتخابات عملکرد مسلکی و غیر جانبدارانه کمیسیون را مطمئن ساخته، در دوره تصدی وظیفه از نفوذ پذیری گروه های سیاسی بخصوص گروه حاکم مصون باشند.

۴۵.شرایط و نحوه تعین اعضای کمیسیون انتخابات

تامین و رعایت اصول پذیرفته شده جهانی چون (استقلالیت ، بی طرفی، مسلکی بودن، و شفافیت) از مواردی اند که باید در قوانین و عملکرد هر اداره انتخابات مدنظر باشد. بنآ لازم است تا در قانون تشکیل و صلاحیت کمیسیون انتخابات شرایط و نحوه گزینش برای اعضای کمیسیون انتخابات و کارمندان بلند رتبه طور اصلاح گردد تا بی طرفی و توانایی های مسلکی آنها را حین تصدی وظیفه تضمین نماید. شرط تحصیلات عالی در رشته مرتبط به مسلک انتخابات ، عدم عضویت در احزاب سیاسی و گروه های سیاسی، شهرت نیک، تجربه کاری و غیره شرایط باید برای یک فرد کاندید عضویت کمیسیون انتخابات میباشد، معیار قرار داده شود. ثانیا روند استخدام کمیشنران باید به نحو شفاف صورت گیرد، طوریکه برعلاوه ریس جمهور کشور جامعه مدنی و نهاد های اکادمیک در این روند نیز نقش داشته باشند.

۴۶.مصونیت اعضای کمیسیون از تعقیب عدلی

برای حمایت از استقلالیت و بی طرفی اعضای کمیسیون و کاهش سطح تاثیر پذیری آنها از نفوذ افراد و گروه های سیاسی قدرتمند، ضرور است تا اعضای کمیسیون و کارمندان انتخاباتی حین تصدی وظیفه در قبال اظهارات و توضیحات شان از تعقیب عدلی مصون دانسته شوند. بنآ در زمینه باید صراحت لازم در قانون تشکیل و صلاحیت کمیسیون مستقل انتخابات وجود داشته باشد تا یک عضو کمیسیون و یا کارمند کمیسیون به اطمینان خاطر در رابطه به روند انتخابات اظهار نظر کرده بتواند.

۴۷.تضمین دسترسی جامعه مدنی ، احزاب سیاسی و رسانه ها به معلومات در خصوص اجرآت کمیسیون

موضوع تامین شفافیت در اجرآت ادارات انتخاباتی یک اصل عمده و ضروری بوده که میتواند بذات خود تضمین کننده بی طرفی کمیسیون انتخابات نیز گردد. بنآ لازم است که صراحت لازم در قانون تشکیل و صلاحیت کمیسیون وجود داشته باشد تا دسترسی نهاد های مدنی ، احزاب سیاسی، مطبوعات و سایرین را به معلومات در مورد اجرآت و عملکرد کمیسیون انتخابات مخصوصا حین روند انتخابات ضمانت کند. که در زمینه مکلفیت کمیسیون انتخابات در تامین دسترسی نهاد های مدنی ، احزاب سیاسی، مطبوعات آزاد و نمایندگان کاندیدان به جلسات کمیسیون و فیصله ها و اسناد تصویب شده توسط کمیسیون میتواند تضمین قانونی باشد که نیاز به صراحت در قانون تشکیل و صلاحیت کمیسیون انتخابات دارد.

۴۸.مکلفیت کمیسیون در رابطه به عدم تغیر مقررات و طرزالعمل ها حین پروسه انتخابات

در پهلوی سایر مکلفیت های ضروری که کمیسیون حین اجرای پروسه باید رعایت نماید، مسئله عدم تغییر و تعدیل مقررات ،طرزالعمل ها و فیصله های کمیسیون حین روند انتخابات میباشد. این مسئله تا حدی زیاد جلوی فشارهای سیاسی بالای کمیسیون را خواهد گرفت و استقلالیت آنرا تقویت خواهد بخشید.

۴۹.بودجه کمیسیون انتخابات

بودجه کمیسیون باید توسط خود کمیسیون انتخابات طرح و از طریق ولسی جرگه به تصویب برسد تا از یک طرف کمیسیون در طرح بودجه دست باز داشته باشد و از جآنبی هم تصویب آن از جآنب مراجع بیرون از حکومت میتواند احتمال اعمال نفوذ حکومت بر این کمیسیون را کمتر سازد.

فصل پانزدهم

اصول پیشنهادی در رابطه به وضع و اجرای مقررات و طرزالعمل ها حین انتخابات

بمنظور تامین شفافیت مراحل مهم انتخابات از جمله مرحله رایدهی ، شمارش آراء و انتقال نتایج از محلات به مرکز، لازم است تا کمیسیون انتخابات مقررات و طرزالعمل ها و پالیسی های تطبیقی را طور وضع و اجرا نماید که کامیابی روند انتخابات آینده را به طور شفاف و عادلانه تضمین نموده، اعتماد عامه را در زمینه تقویت و فضای سالم رقابتی را ایجاد نماید.

۵۰. پالیسی استخدام کارمندان موقت انتخاباتی

بمنظور حفظ بی طرفی و عدم جانبداری درعملکرد کارمندان کمیسیون در انتخابات لازم است تا پالیسی استخدام کارمندان موقت کمیسیون طوری طرح و اجرا گردد که از تعین اعضای گروه های سیاسی ذینفع انتخابات و اقارب نزدیک کاندیدان منحیث کارمندان ارشد کمیسیون انتخابات جلو گیری به عمل اید. همچنان به منظور شفافیت در روند استخدام کارمندان موقت لازم است تا از نهاد های مدنی ناظر و احزاب سیاسی دعوت به عمل اید تا از این روند نظارت به عمل اورده در تقویت شفافیت این روند با کمیسیون انتخابات همکاری نمایند.

۵۱. پالیسی جلب کارمندان زن در سطوح مرکزی و محلی

حضور زنان در روند انتخابات منحیث کارمندان کمیسیون انتخابات میتواند سبب تشویق مشارکت زنان در انتخابات شده ، شفافیت محلات زنان را حین رایدهی و شمارش آراء تضمین نماید. بنآ لازم است، تا کمیسیون انتخابات از طریق وضع و اجرایی پالیسی های مشخص که در جلب کارمندان زن در سطوح مرکزی و محلی مفید و موثر باشد، سهم خود را در زمینه ادا نماید.

۵۲. معیارها برای تعین محلات رایدهی در انتخابات

تعین محلات رایدهی باید روی یک میکانیزم شفاف صورت گرفته، در تعین محلات به شرایط عینی بخصوص مسئله دسترسی زنان به این محلات مدنظر بوده، تلاش صورت گیرد تا از تدویر محلات رایدهی در اماکن شخصی و غیر قابل دسترس جلو گیری به عمل اید. همچنان لازم است تا لیست ابتدایی موقعیت محلات رایدهی قبل از نهایی شدن آن در اختیار نهادهای ناظر و احزاب سیاسی و کاندیدان مستقل قرار داده شود ، تا در صورت مشوره یا اعتراض فرصت کافی برای تجدید نظر بر موقعیت محل رایدهی موجود باشد.

۵۳.طرزالعمل شمارش آراء و انتقال نتایج از محلات به مرکز

روند شمارش آراء که مستلزم شفافیت خاص می باشد، بنآ لازم است تا کمیسیون انتخابات طرزالعمل مربوط به شمارش آراء را طور طرح و اجرا نماید تا به اساس آن نظارت کامل از این روند ممکن گردیده ، به قناعت اطراف ذیدخل در انتخابات پرداخته شود.

شمارش آراء باید همزمان با ختم رایدهی در محلات رایدهی صورت گرفته، نتایج ناشی از آن در فورم خاص تهیه و برعلاوه کاپی که در محل نصب میگردد، حد اقل ۱۰ کاپی آن تهیه، دو کاپی آن به نمایندگان مشاهدین داخلی و خارجی سپرده شده، کاپی های دیگر در بین نمایندگان کاندیدان که بیشترین آراء را در محل مربوطه برنده شده اند، سپرده شود.

۵۴.طرزالعمل شمارش دوباره آراء در انتخابات آینده

هر نوع شمارش دوباره باید به اساس فیصله کمیسیون شکایات انتخاباتی، برویت یک میکانیزم شفاف و در حضور نمایندگان کاندیدان ، نهادهای ناظر و مطبوعات صورت پذیرد.

۵۵.بررسی صندوقهای قرنطین شده

قرنطین صندوقهای رای دهی باید به اساس معیارات پذیرفته شده جهانی بوده و هر نوع بررسی صندوقهای قرنطین شده باید بر اساس پیشنهاد کمیسیون مستقل انتخابات و فیصله کمیسیون شکایات در حضور ناظرین، مشاهدین و نمایندگان کاندیدان صورت گیرد و هر نوع شمارش دوباره خلاف قانون باید از اعتبار ساقط بوده و مرتکبین آن مورد بازپرس قانونی قرار گیرد.

۵۶.اعلام نتایج انتخابات

زمان لازم برای اعلام نتایج نهایی به حداقل ممکن کاهش داده شود.روشها و تجارب کشورهای مماثل به شکل موثر مورد استفاده قرار گیرد.

این اعلامیه در نتیجه مساعی یک تعداد از احزاب سیاسی و نهادهای جامعه مدنی طی جلسات منظم، تسوید و نهایی شد که در ترتیب آن علاوه بر اصول پیشنهادی احزاب، از تجارب نظارتی نهادهای جامعه مدنی از انتخابات در سطح ملی و بین المللی، استفاده بعمل امده است.

دفتر فیفا با در نظرداشت ضرورت متذکره، برنامه ترتیب اصول پیشنهادی احزاب سیاسی و جامعه مدنی برای اصلاحات انتخاباتی را به کمک مالی موسسه دموکراسی انترنشنل روی دست گرفت و تسهیلات لازم تخنیکی را به منظور برگزاری جلسات مقدماتی و کنفرآنس دو روزه با احزاب سیاسی و نهادهای جامعه مدنی به هدف جمع اوری پیشنهادات و نهایی ساختن سند اصول پیشنهادی، فراهم ساخت.

سند دارای پانزده (۱۵)فصل و حاوی پنجاه و پنج (۵۵) مورد اصل پیشنهادی است و در کل روی پرنسیپهایی که میتواند در شفافیت پروسه انتخابات کمک کند، تمرکز دارد و در نهایت میتواند ارزشهایی که احزاب سیاسی و نهادهای جامعه مدنی در روند انتخابات خواهآن رعایت آنها میباشند را معرفی نموده و نهادهای تطبیق کننده را به رعایت آن تشویق نمایند.

احزاب سیاسی و نهادهای جامعه مدنی با اعلام اصول مندرج این سند از نهادهای ذیدخل در پروسه انتخابات اعم از حکومت، ادارات انتخاباتی ، نهاد های قانونگذاری وسایر شخصیتهای حقیقی و حقوقی توقع دارند تا حین روند آماده گی ها و اصلاحات انتخاباتی پرنسیپهای متذکره را حمایت نموده، از رعایت آنها در پروسه اطمینان دهند.

Abdul Mujeeb Khalvatgar
Executive Director

Email: mujeeb@nai.org.af
mujeebnai@nai.org.af
Blog: afghanfakahi.blogspot.com
Skype: mujeeb.khalwatgar
Cell: +93 (0) 774 409 923
+93 (0) 702 509 041

نی حمایت کنندهٔ رسانه های آزاد درافغانستان
Nai Supporting Open Media in Afghanistan

BASO
Better Afghan Society Organization
موسســه "جامــعه بهتــر افـغـان "

Afghan Women Service & Educational Organization
AWSE
2003

موسسه مجتمع جامعه مدنی افغانستان

اتحادیه ملی ژورنالیستان افغانستان
Afghanistan National Journalists Union

مرکز آموزش حقوق بشر
برای زنان افغان
Training Human Rights Association
For Afghan women (THRA)

Civil Society & Human Rights Organization (CSHRO)

روند سبز

جبهه نجات از بحران

د افغانستان ملی اسلامی محاذ
National Islamic Front of Afghanistan

حزب حرکت اسلامی افغانستان
Hezb-e-Harakat-e-Islami-Afghanistan

د افغانستان د ملی پیوستون نهضت

FEFA

د ټاکنو لپاره د وړاندیز شوی اصولو اعلامیه

اعلامیه اصول پیشنهادی احزاب سیاسی و جامعه مدنی در روند انتخابات

تله / میزان -1391